

NOVA PRAVA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Gradišče št. 7. — Telefon št. 77.

NARODNO-SOCIJALISTIČNI TEDNIK

Naročnina: 4 Din., za inozemstvo
6 Din. na mesec. Izhaja ob petkih.

Srečno in plodonosno novo leto

želita vsem cenjenim naročnikom, inserentom in sotrudnikom,
kakor vsem našim somišljenikom

Uredništvo in uprava.

IVAN DERŽIČ:

Ob koncu leta.

V vsakem urejenem gospodarstvu se ob koncu leta sklonejo računi in narede sklepi ter ukrepi za prihodnje leto, za bodočnost. Ta princip mora veljati tudi za vsako resno politično stranko, predvsem pa za proletarsko stranko. Dolžnost nas, narodnih socialistov je, da ob koncu leta kritično prepoznamo položaj naše stranke, položaj jugoslovanskega proletarijata, jugoslovanske države.

Preteklo leto je bilo za našo stranko najtežje od ustanovitve sem. Čeprav smo ob ustanovitvi povdarjali, da smo si svesti, da bo naš pokret združen z velikimi težavami, da bo treba pri širjenju narodno-socialistične ideje med jugoslovanskim delovnim ljudstvom veliko samozatajevanja, veliko žrtev, vendar se mi zdi, da je preteklo leto v vrstah naših pristašev prineslo veliko razočaranj. Pred letom dni so se pričele priprave za skupščinske volitve. Delo v stranki je šlo z mrzlično naglostjo od rok, v vseh krajih Slovenije so naši tovariši delali z vso vnamo. Pokret je rasel tudi v ostalih pokrajinah. Prihajali so razveseljivi glasovi iz Hrvatske in tudi iz bivše Srbije. Bila je parola — združiti raztresene in raztepene drobce jugoslovanskega proletarijata v enotno fronto za skupen nastop proti meščanskim strankam. Mesec januar nam je v Sloveniji prinesel — popolen polom radi neuvidevnosti in samoglave bahavosti nekdanjih komunističnih voditeljev. Enotna fronta delovnega ljudstva je padla v vodo, nekdanji komunisti, voditelji, ki so odklonili skupen nastop z nami, pa so potem šli ali k radikalom ali pa so se zvezali s klerikalci. Volitve so slovensko delavstvo pritisnili ob zid radi grehov marksističnih voditeljev.

Nazadovali smo pri volitvah po številu glasov. Vzrokov ne bom ponovno navajal; bili so navedeni in podkrepjeni na naših sestankih, zborovanjih in v listu. Če so nam torej volitve na zunanaj prinesle neuspeh, so na znotraj bile posledice dobre! Vodstvo stranke od takrat pozitivno ve, kdo je naš in kdo ne. Posamezni prestopi naših pristašev v druge stranke po volitvah nas ne motijo. Hvaležni smo jim, da so šli, saj naši niso bili nikoli! Delo v stranki se je v drugem polletju poglobilo in strankin zbor je točno začrtal smernice.

Še bolj razveseljivo je bilo dejstvo, da smo tiste dni imeli tudi naš prvi mladinski kongres, ki je jasno pokazal, po kateri poti moramo hoditi — do željenega in stavljenega nam cilja.

Vsekakor pa moramo le trezno in objektivno razmišljati o vzrokih, da je jugoslovanski proletarijat doživel v preteklem letu tako hud poraz. Zgodovina petih let od uedinjenja v naši Jugoslaviji nas uči, da drugače sploh biti ni moglo. Vsaka stavba, ki ima trhel in gnil temelj, se mora zrušiti. Ta vzrok je bil tudi pri zrušenju proletarskega gibanja v naši državi. Na laži, osebnih ambicijah posameznih voditeljev zgrajene stavbe marksističnih socialističnih strank so morale razpasti. Delavstvo, ki je verjelo lažiapostolom in jim slepo

sledilo, pa danes na razvalinah razmišlja, proklinja in se udaja vedno večji apatiji ter polit. lenobi. Razbiti na drobce, frakcije in omizja, kjer so prodajali posamezni apostoli svojo modrost, jugoslovanski proletarci pač niso mogli uspešno bojevati boja z meščanskimi strankami, ki so od vseh strani in z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi prešle v napad. In sredstev so imele te stranke v izobilju. Pa čeprav bi bila materialna sredstva še tako močna, nikdar se jim taka zmaga ne bi bila posrečila, če ne bi bili proletarski voditelji izdajalci, ki so v odločilnih pripravah za boj uskočili v nasprotni tabor in s tem enotnost duševnega in ročnega proletarijata popolnoma razbili.

Reakcija je slavila na celi črti sijajno, nepričakovano zmago. Za nas, narodne socialiste je vseeno, ali so dobili proletarske glasove radikali, demokrati, klerikalci, Radičevci ali Spahovci. Vsi ti so zastopniki meščanskih, kapitalističnih interesov, vsi so proti pravicam duševnega in ročnega proletarijata, vsi so večji ali manjši sovražniki jugoslovanskega delovnega ljudstva. In že tukaj ni znal proletarijat ločiti, kdo je večji in nevarnejši sovražnik. Na Hrvatskem so šle delavske mase z Radičem, v Bosni so bili proletarci muslimanske vere avantgarda begov in ag. Da po taki zmagi pridejo tudi posledice, je vendar naravno! Vae victis — je stara latinska prislovica, preizkušena v dolgih stoletjih, Vae victis; — premaganci — jugoslovansko delovno ljudstvo danes ječi pod pezo bremen, je zatirana in brezpravna raja v rokali meščanskih politikov in vlade.

Zmagovalci so znali vedno in povsod po možnosti izkoristiti svoje zmage. Tudi pri nas imajo meščanske stranke dobro žetev. Vzlic dejstvom, da se same med seboj prepirajo in kregajo, vzlic temu, da se po raznih bančnih, industrijskih in drugih konzorcijih vrši ljuta borba med pripadniki poedinih meščanskih strank, so si vedno edini vsi, kadar je treba udariti po rudarjih, industrijskih delavcih ali pa po duševnem proletarijatu, predvsem po javnih nameščencih in železničarjih. V znaku najhujšega izkoriščanja in zatiranja slavi ob koncu tega leta meščanska jugoslovanska družba svojo zmago nad jugoslovanskim delovnim ljudstvom.

Življenske razmere v naši državi so postale za vse one, ki si služijo svoj kruh z delom svojih rok ali duha, uprav neznesne. Beda in pomanjkanje sta vedno večja. Mesto vseobčnega napredka, mesto dela na kulturnem, socialnem in gospodarskem polju, divja v državi politični, ustavnj boj. Ono, kar smo pred sprejetjem ustave napovedovali, se uresničuje. Država trpi na politični razkosanosti; boj za ustavna vprašanja onemogočuje vsako drugo delo. Edino izjemo dela peščica bančnih in drugih špekulantov, ki si polni žepe in prodajajo bogastvo jugoslovanske zemlje tujcu. Korupcija se je vgnezdila v vse naše javno življenje, podkupavanje prestopa že družinske prage. Kam nas pripelje tak sistem, kakšna bo bodočnost naše države, kje je rešitev?

So to teška vprašanja! Razmišljati moramo o njih ob sklepu leta, skušati si ustvariti točen odgovor, točno začrtane smernice za novo leto. Delo, delo in zopet delo je edino pravilen odgovor. Na delo moramo v novem letu, na delo med jugoslovansko delovno ljudstvo za to ljudstvo in njegovo boljšo bodočnost! Naše vrste so strnjene v enotno falango. Te vrste moramo še bolj strniti, iti od moža do moža in s pametno in pošteno besedo vzbuditi v

njem zopet samozavest, ljubezen do samega sebe, do svojcev, do naše domovine, tako krasne, a tudi tako žalostne! Na delo moramo med našo delavsko mladino, ji vcepiti v mlada, idealov polna srca, poštenje in moštost. Le na tej poti je rešitev! Z delom do zmage, — to bodi in ostani naša pri-sega ob sklepu starega leta — in dosegli bomo svoj cilj: lepšo, boljšo bodočnost jugoslovanskega delovnega ljudstva!

Vabilo na naročbo!

Ob zaključku letošnjega leta gledamo ponosno in samozavestno na naše mukepolno delo. Brez fondov in podpor, kakor jih imajo drugi listi, smo prekoračili to dolgo in težavno pot. Le našim zvestim naročnikom in čitateljem, našim političnim somišljenikom se imamo zahvaliti, da je šlo. In šlo bi še lažje, ako bi bil vsak naročnik storil v polni meri svojo dolžnost, ako bi bil prav vsakteri plačeval brez opominov. S tem bi si bili prihranili marsikak strošek in veliko delo. Veliko lažje bi šlo, ako bi bil iz zavesti dolžnosti do stranke vsak naš somišljenik naročen na list, akoravno je obenem naročen na kak dnevnik. Šlo bi bolje, ako bi bil vsak naš pristaš samozavestno vselej in povsod agitiral za list, mu nabiral naročnike in oglase.

V tem oziru je treba naše delo v novem letu izpopolniti!

Idite vsi, Vi naši borci, ob novem letu med ljudi in zahtevajte, prosite za naročbo! Bodite ponosni, da ste pristaši one socialistične stranke, ki reprezentira v Čehoslovakijski mogočno stranko, katera sokrmari in to na najvažnejših in najodličnejših mestih čehoslovaško vladno ladjo z znanim slovesom v očeh cele Evrope. Bodite ponosni, da ima naša bratska stranka češkoslovaška tako odlične može, kakor je zunanji minister dr. Beneš, senator Klofač itd., itd.

In zavest, da se hoče in mora tudi naša stranka sčasoma povspeti kvišku in da se bo povspela, naj Vas bodri pri delu. In uspeh bo siguran.

Na pot do zmage!

Gorje narodu in državi, ako zane-marja splošno in strokovno izobrazbo mladine po šolski dobi!

Komaj zapusti mladji proletarec obvezni pouk, ki konča pri nas s 14. letom, že ga vrže usoda v kruti, neusmiljeni boj za življenski obstanek, pa tudi v boj za ideale, bodisi v smislu načel dosedanjega družabnega reda, bodisi da obstoje v neutrušenem hrepenenju po neomejeni svobodi in pogosto njeni zlorabi. Kakor je mladina vzgojena, take državljane ima država; od dobre vzgoje mladine je odvisna bodočnost in blagostanje naroda in države.

Povojni čas, poln materializma brez višjih ciljev, ki bi jih moral zasledovati etično in moralno vzgojen človek, je razkrojil prvo in najenostavnejšo državico — družino. Pravega družinskega življenja zvečine ni v proletarski družini več. Oče v delavnici, mati v tovarni ali za kakim drugim zaslužkom, deca pa sama doma, zapuščena, lačna; mrzlo v zanemarjeni sobi, a še hladnejše v mladih srcih, ker jih ne obseva topla ljubezen matere, ki mora iskati košček kruha. Radi svoje-ga slabega materialnega položaja proletarski starši ne morejo nuditi deci tega, kar bi morala dati socialna pravična družba sploh vsem delovnim slojem. Ali verujemo sedaj v razpad družine pod temi razmerami? Ali je še

Uspešno nam boste tako pošiljali nebroj novih borcev za narodni socializem.

Bodrite pa tudi tovariše k dopisovanju. Kdor misli, da ne zna, pa naj vsaj pove kaj hoče, pove naj svoje želje, svojo boj in drugo bomo opravili mi. Tako bomo listu dali pestro vsebino.

Nabirajte pa tudi oglase pri vseh podjetjih, kjer služujete, pri vseh trgovcih in obrtnikih! Pišite nam, ta in ta želi oglas in mi mu bomo sporočili pogoje.

Cena listu bo tudi za leto 1924 po 4 Din mesečno, ako ne bo zopet poviškov v tiskarni. Plačujte pa vsaj za en četrt leta vnaprej, da si prihranimo položnice in manipulacijo. Kdor zmore, naj plača za več časa vnaprej! Kdor pa ne zmore, pa naj plača vsaj vsak mesec redno vnaprej.

Vsem naročnikom izven Ljubljane prilagamo današnji številki položnice, ljubljanske pa bo obiskal inkasant.

Ako bo tehnično mogoče in izvedljivo, bomo s prvo številko v novem letu dali listu tudi večjo obliko.

V nadi, da bomo v novem letu našli veliko razumevanja za list ter ga s tem napravili zanimivega in privlačnega, želimo vsem tovarišem obilo uspehov pri njihovem delu za našo stvar ter se jim v naprej najlepše zahvaljujemo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA.

čudno, da imajo proletarsko, šoli odraslo mladino v krempljih izvestni demagogi, ki polagajo v nedolžna srca strup sovraštva do vsega, kar je ustvaril človeški razum in razvoj do danes? Da, za vzgojo proletarske mladine se mora odslej bolj brigati naša javnost, ki želi boljšo bodočnost družbi in državi.

V javnem življenju imamo več faktorjev, ki ogrožajo duševno ravnovesje mladine, pomagajo dostikrat vzgojiti družbo kričavih mladičev, samo da postanejo agitačno sredstvo — žrtve osebnega izrabljanja — v sebične namene materialistične človeške družbe. Čim bolj čutimo razkroj družine, toliko večji vpliv ima družba na proletarski naraščaj. Vpliv domače hiše in vzgoje postaja vedno manjši, učinek skaljenega življenja vedno večji. Družba, kamor prištevamo tudi državo, mora vsa proizvodna sredstva in produkcijo urediti tako, da ostane družinsko življenje v boju za obstanek nekajeno na srečo in blagostanje mladega naraščaja in proletarijata sploh. Zlo in pokvarjenost mladine izvirata iz družine, čemur pa nikakor niso vzrok starši, temveč krivični družabni red, ki je usmeril ves razvoj kapitala tako, da se široke plasti ljudskih mas, zlasti industrijski proletarijat razlašča vseh koristi, ki bi mu jih moralo nositi delo, ter da prihaja ta ogromna korist

le v prid posameznikom. Od kri-
vične družbe, kateri vlada materijali-
zem, egoizem, moramo zahtevati soci-
jalno pravičnost. Proletariat v delav-
nici in tovarni mora dobiti zadostno
plačo, človeka dostojno stanovanje.
Kako in s kakšno pravico moremo za-
htevati od njega duševne izobrazbe,
ako ga pri delu neprestano mučijo
skrb, kako bo dosegel najprimitivnej-
še pogoje človeškega življenja! Stano-
vanja v podstrešju, v kletih, barakah,
v zračnih vagonih itd. Dajte proletari-
jatu to, kar vam je ustvarila njegova
delovna roka, potem bomo zahtevali
od njega višjo izobrazbo, boljše prole-
tarsko mladino in lepšo bodočnost za-
dovoljnega naroda!

Posebno pri proletarski mladini tvori
današnji proizvodni sistem izkorišča-
nja nevarnost, da se nam mladina mor-
alno pokvari in umstveno zanemari.
Vpliv šole popusti, vpliv domače hiše
ali družine je vedno manjši in slabši —
posledica prevelikega skoka iz ljudske
šole v življenje, delavnico ali tvornico.
Mladi proletarec je nehote in nevede
vsled gospodarskih razmer, ki ga obda-
jajo napravil dalekosežen korak v živ-
ljenje, katero zahteva trdne volje, utrje-
nosti značaja, samostojnosti mišljenja
itd. Vsega tega mladi človek še nima
in imeti ne more; zato ni čuda, ako
podleže vplivu svojih starejših pokvar-
jenih tovarišev, ki ga kot sredstvo svo-
jih črnih, rdečih ali zlatih interesov
uvadejo v način življenja, katero je nje-
govemu položaju, njegovim proletar-
skim tradicijam ravno nasprotno.

Glavni vzrok posurovelosti prole-
tarske mladine in njene brezbriznosti
po višjih ciljih, ki jih ima človeštvo, je
poleg prej omenjenih razmer v družini
tudi pijančevanje. Tu je izvor
vsega zlega. Mladina je polna življenja,
energije, rada bi delala, ustvarjala, a
ni vodnika. Okoli nje tema, praznota!
Kdo je tukaj, ki bi jo privedel k solncu,
k luči, k pravici, na pravo pot? Edino
uteho in nadomestilo najde v gostilni,
da utopi hrepenenje in mlado energijo
v alkoholu. Ker je glavni vzrok popiva-
nja potreba po družbi, ki jo mladina
naravnost pogreša, je treba za vse
to nadomestila. Proletarska mladina
mora imeti zunaj obrata ognjišče,
okrog katerega se zbira, zabava, dela,
se uči in vzgaja. Vse delo izobraževal-
nih društev mora temeljiti na tej kardi-
nalni zahtevi; drugače gorje narodu in
državi, ako bodo dajali mladini smer-
nice ljudje, o katerih moralni kakovo-
sti, o njihovih naukih v idejno moč —
dvo m i m o.

Na tem mestu nam dolžnost kot
stranke pozitivnega in državotvornega
dela velevala, priporočati proletarski

mladini, proletarskim staršem, obrtni-
škim mojstrom, vsem, ki so gospodar-
sko izkoriščani in socialno zapostav-
ljeni, izobraževalno društvo »Brat-
štvo«, katero posveča vse delo vzgoji
mladine in proletarskega naraščanja
sploh. Kdor ima vero v pravičnost bo-
doče družbe, v socializem, najde tukaj
prostora in kotička sebi v zabavo in
v korist človeške družbe. Delavski raz-
red najde zlasti v mestu pri tvorniškem
delu premalo duševne vsebine; pri delu
postaja človek navaden stroj, brez stika
s kulturnim življenjem. V delavnici
stroj, zunaj v izobraževalnem društvu
zopet človek, visoko stoječ nad vsemi
egoisti sveta. Društvo ga vzgaja za
boljšo družbo, za socializem.

Ves proletarijat, zlasti proletarsko
mladino je treba vsestransko izobraziti
in razviti vse njene duševne moči, ako
hoče vršiti naloge, ki jih je namenil
razvoj človeške družbe socializmu. Vse
naše strankine gospodarske, prosvetne
in strokovne organizacije mora raz-
redno zavedni in jugoslovansko orien-
tirani proletarijat ne le podpirati in v
odborih in odsekih sodelovati, temveč
tudi gromotno in moralno zanje delati.
Mladinskemu društvu »Bratstvo« se
pa odpira široko, dolgo, neobdelano
polje, katero je treba orati s pravo, ne-
sebično požrtvovalnostjo.

Da se pripravi proletarijat na vse
naloge, ki mu jih nalaga bodoči razvoj
družbe, se mu mora v bratski slogi pri-
bližati naša inteligenca. Med obe-
ma mora nastati tako intimno in
odkritosrčno razmerje, da
mu ne pretrga niti življenja nobeno
podkupovanje buržoazije, ki pre-
rada in žalibog z uspehom goni inteli-
genco v tabor meščansko-kap-
italističnih strank, tedaj tja, kam-
or po svojem gospodarskem in soci-
jalnem položaju sploh ne spada. Vsa
inteligence se mora živeti v dušev-
nosti proletarijata in ga v duhu socialji-
stičnih nauk izobraževati. Svoje
znanje, duševni kapital mora
inteligence podružabiti. Zato in-
teligenca, med narod, med proletarsko
mladino! Oba državotvorna faktorja
naj se združita v goreč oženi medse-
bojne ljubezni, podpiranja, požrtvoval-
nosti ter naj razširjata svetlobo potom
kulture duha in srca. V človeku je tre-
ba odpraviti egoizem in materi-
jalizem, da ne bo posameznik kop-
ičil premoženja na račun ostale druž-
be, da bo služil odslej splošnosti, člo-
veštvu in s tem posredno tudi samemu
sebi. Tako popoln človek, obdan z vse-
mi pripomočki, ki so izraz njegove du-
ševne in fizične energije, lahko z mirno
vestjo prevzame vodstvo socialistič-

nega družabnega reda. Delavec v to-
varni slepo in pokorno orodje in sred-
stvo stroju, mora postati zunaj to-
varne etično in moralno visoko stoječ,

enakovreden in enakopraven držav-
ljan, ko gre za pravico, poštenost in za
čednosti, ki so potrebne, da se prerodi
človeška družba. A.

„Narodni dnevnik.“

Slovenska javnost je pogrešala
dnevnik, ki bi nadstrankarsko in stvar-
no poročal o političnih, gospodarskih in
socialnih razmerah v naši državi in iz-
ven nje. Večina protiklerikalnih slo-
venskih strank ni imela na razpolago
dnevnik, kjer bi lahko računale na ob-
jektivno poročanje o svojih pokretilih in
nastopih v javnem življenju. Kako tudi!

Vse slovensko dnevno časopisje je
strogo strankarsko opredeljeno, oziro-
ma v rokah politično ambicioznih posa-
meznikov, ki dobro pazijo na to, da je
javnost poučena samo o stvareh in na-
čin, ki odgovarja njihovim skritim in
znanim načrtom. Kar je bilo kočičkaj
preko računov gotovih političnih grup,
ni smelo v javnost, ali je pa prišlo po-
pačeno in dostikrat zlobno zavito. In to
od skromnih društvenih, organizatornih
vesti, do najdalekosežnejših gibanj raz-
nih protiklerikalnih smeri našega jav-
nega življenja.

Govorimo konkretno. Najpreje na
primer o v Ljubljani izhajajočem
»Jutru«.

Nihče se menda ne bo upal trditi,
da je »Jutro« svobodna tribuna našega
javnega mnenja, kjer bi bila lahko iz-
govorjena beseda pristo in brez prid-
ržkov. »Jutro« je glasilo malega šte-
vila gospodov, ki s spretno taktiko vsi-
ljuje javnosti mnenje, da je usoda na-
šega naroda zvezana s politično usodo
gospoda dr. Žerjava in njegovih oseb-
nih prijateljev. Samonikle misli tega ali
onega, ki bi segale preko volje gospoda
dr. Žerjava, bi zastoj čakale priobče-
nja v »Jutru«. Zastoj, in naj bi bile še
tako utemeljene in koristne za ljudstvo.
Monopol politične modrosti je pridržal
gospodu Žerjavu, ki je program stran-
ka in javno mnenje obenem. V zivoti
je oni, ki misli, da je nad »Jutrom« JDS
to je širok forum organizirancev goto-
ve politične skupine. Ne, lastništvo in
popolno vodstvo lista je v rokah treh
familij, ki imajo pri »Jutru« prvo in
zadnjo besedo. Te familije so sakro-
sanktne in gorje tistemu, ki bi se hotel
spodtikati nad njih. Naj je še tako po-
šten in dobrega namena, obsoja je na
ogonj in žvepič iz »Jutrovi« predalov.
Slovenska javnost se je imela že po-
novno priliko prepričati o naši trditvi.
Toliko ogabnosti, osebnega sovraštva
še ni bilo iznešenega v nobenem slo-
venskem listu, kot v »Jutru«. Navzlic
vsemu pa seveda »Jutro« prav nič ne

ženira, da govori o klikarstvu pri dru-
gih listih. Mnenja smo, da bi imelo
»Jutro« šele takrat pravico trditi, da je
odsev javnega mnenja, če bi za njegovo
pisavo odgovarjala stranka, po svo-
bodno izvoljenih predstavnikih. To pa
ni slučaj.

»Jutro« rado predbaciva drugim li-
stom bankokratstvo. Samo zato, da za-
krije lastno bankokratsko odvisnost.
Saj vemo, kako se je kupovalo »Delni-
ško tiskarno« in da vplivi Praprotniko-
ve bančne skupine niso najskromnejši
glede vprašanja: biti ali ne biti za de-
mokratsko mladinsko gospodo na Mi-
klošičevi cesti.

Podobno usodo z »Jutrom« deli tudi
»Slovenski narod«. Osebo profitarstvo
večine delničarjev »Narodne tiskarne«
je zapravilo testament dr. Tavčarja in
za težke novce prepustilo »Slovenski
narod« dr. Žerjavu. »Slovenski narod«
je danes podružnica »Jutra«. Šef ured-
nik obel listov je ena in ista oseba. Na-
ravnost smešno je zato zagotavljanje
»Slovenskega naroda«, da je neodvisen
in izvenstrankarski list. V »Slovenski
narod« se danes lahko piše samo še to,
kar hoče dr. Žerjav in novi šef ured-
nik »Slovenskega naroda« dosledno
odklanja vse dopise, ki prihajajo iz vrst
bivših lastnikov lista.

Mariborski »Tabor« je prav tako
točno to, kar sta »Jutro« in »Slovenski
narod«. Gospod dr. Kukovec je sicer
hotel enkrat ubrati svoja pota. Vendar
so mu ljubljanske mladinske familije
čez noč prekrizale račune. Odstopiti je
moral od vodstva mariborske JDS in
konec je bilo njegovih stranpotov iz dr.
Žerjavovega kolovoza.

Eno leto je v Ljubljani izhajal dne-
vik z imenom »Jutranje novosti«. List
ni mogel uspevati, ker se je naslanjal
izključno le na Narodno-radikalno
stranko. Komaj v povojih nahajajoče
se narodno-radikalno gibanje v Slove-
niji umljivo ni moglo zagotoviti dne-
vniku zadostnega števila naročnikov. V
naglici zasnovano podjetje radikalnega
dnevnikarja je moralo likvidirati. S prvim
januarjem prenehajo izhajati »Jutranje
novosti«.

Vsپričo vpisanih časnikarskih raz-
mer v Sloveniji ni nič čudnega, če se je
porodila misel, izdati list, ki bi res
nepriustransko poročal o dnevnih dogo-
dkih. Dnevnik, ki bi ne bil v odvisnosti
treh familij, ampak pod odgovornostjo

P.

Jakob Klemen.

(Konec.)

Tisti dan, ko je stopil Klemen v
pisarno ni bilo nikogar. Lep majnik je
bil tedaj, dan počitka vseh trpečih.
Tudi Klemena je vleklo z neznano silo
venkaj v praznično pomlad. Morda dobi
znano dušo, ali krene venkaj iz mesta.

Stopi v kmečko hišo, pa si naroči
polič vina in prigrizek sebi v veselje in
vsemu svetu na rovaš. Zakaj bi on tega
ne storil?

Vzame klobuk in hoče oditi. Ves je
pomlajen in gibčen. Med vratj sreča
predstojnika.

»Kam pa tako urno gospod Kle-
men,« ga ustavi, »danes je sicer delo-
pust za druge, ampak vi ostanete tukaj
kaj ne? Kam pa hočete vi —.« Skoro
sočutno ga pogleda.

Klemen je čutil v teh besedah ske-
leče žaljenje. Za druge je torej svo-
boda, zanj je ni... Drugi imajo za-
bavo, ljubice ali družino, on pa ne ve,
kam hoče... V njegovih očeh se je za-
bliskalo. Zravnal se je in ves drgetal...
Prvikrat je začutil upor.

»Gospod predstojnik, jaz vem, kam
hočem,« je vzkliknil, »do danes tega
nisem vedel...«

Mislil je na majnik, kmečko hišo, na
zimo in prigrizek... »Stroj sem vam
bil, nadaljuje, »stroj, ki ste ga poga-
njali, kadar ste hoteli. Jaz pa grem
danes venkaj, pa če je komu prav ali
ne. Delopust je za druge, kaj ne? Zame
pa je samo delo in delo... Kljuse sem,
ki vleče težek voz, vi pa sedite na
kozlu in pokate z bičem. Hi - hi! Kljuse

vleče in vleče, dokler ne omaga... Za
plotom je pobijejo...«

Klemen ni mogel dokončati; ves
razburjen je umolknil. Osuplo je gledal
predstojnik. Prvikrat je slišal govoriti
tega človeka, ki je dvajset let sedel in
molčal za ono mizo; sedaj prihaja po
svoje pravice. Neznane mu je bil ta
človek, ničesar ni vedel o njem, sedaj
pa za prazen nič nastopi...

Nasmehnil se je, ko je Klemen brez
pozdrava izginil med vrati.

V Klemenovi notranjosti se je vzbudi-
dila velika močnatost. Kot kralj je pre-
meril mesto in zavil v predmestno
krčmo. Veselj obrazi so se zibali okoli
miz. Rdečeličen fant je vlek v kotu
harmoniko. Naročil je vina in pil. Po-
živilo ga je vsega... Vse njegovo živ-
ljenje se mu je zdelo do tega dneva
ničevo in pusto. Mladosti ni poznal.
Očeta ni videl nikdar, mati je zgodaj
umrla in dorasel je v reji pri tujih lju-
dih. V dolgih, temnih ulicah je živel...
Nič solca ni bilo tam, nobenega tova-
riša, da bi se igral z njim... Ni vedel,
kaj je sočuten pogled ljubezni in kako
se je kruh pri praznični mizi. V nočeh
so se valili pijanci in razuzdanke po
tistih ulicah...

Klemenu se zdi, da je oni čas daleč
za njim... Danes si želi ljubeznivega
nasmeha in pesme... Zunaj je maj-
nik in on je prost. Vino ga greje in v
dnu duše je vesel, da je tako dobro po-
vedal predstojniku. Tako majhen se mu
zdi zdaj ta človek.

Kot tepen otrok je stal pred njim,
on, Jakob Klemen. Poleg njega so se-
deli umazani zidarji in rokodelci ter
prepevali. Klemenu se je jasnili obraz

in bilo mu je tako sladko pri srcu. Pel
je z zidarji in jim nazadnje pripove-
doval, da se on nikogar ne boji, tudi
predstojnika ne. Pogum mu je rasel.
Povabil je natararico, naj prisede k
njemu. Pila sta skupaj in se smejala.
Govoril je in mahal z rokami, oni pri
mizi so si pomežikavali.

»Plesat pojdiva, plesat,« je jecjal,
in objel natararico okrog pasa.

Fant je potegnil harmoniko, Klemen
se je pa sukaj, da se je tresla soba...
V veselju je minila noč... Odhajajoč,
je podaril plesalki srebrnega konjička
od svoje verižice.

V svetlih mislih je pritaval domov.
Od tedaj je pogosteje pil. Nekoč je
srečal na cesti človeka s pentljasto
kravato in nepočesanimi lasmi... Spo-
znata se: v zavetišču za sirote sta ho-
dila v šolo. Kramljata in zavijeta v
krčmo.

Tistikrat se je izvršila v Klemenu
velika izprememba. Tisti prijatelj je go-
voril čudovite stvari in pisal je knjige
o ljudeh, o ljubezni in trpljenju. Tudi
Klemen mu je pripovedoval svojo
zgodbo. Ni pozabil omeniti tiste ženske
z vijolicami in njegovega nastopa s
predstojnikom.

»Vidiš,« je končal Klemen, »tako
sem se jaz pognal takrat. Ne upal bi si
tega vsak.«

Nekoč mu je dejal prijatelj:

»Klemen, ti si človek brez mlado-
sti... Ukradli so ti jo, a ti si je nisi
znal priboriti nazaj. Med tisoči hodiš in
blodiš, tvoje življenje je pusto in tvoj
upor je smešen. O priliki ljudskega
štetja štejejo tudi tebe in kadar izgineš,
tedaj stopi na tvoje mesto drugi... Iz

dolge verige tvojih bratov in sester se
sestavijo armade. Pošiljajo jih v boj, da
mrjô, v zakotne pisarne jih mečejo, ali
pa životarijo po predmestju kot pol-
nočne sence, da ugasnejo nekoč kot
slabo odvita plinova luč ob cesti. Tudi
jaz bi moral iti tvojo pot: spoznal sem
jo, pa sem zavil v stran...

Klemen, pij z menoj, pa ne premi-
šljaj o tem. Vseeno je...«

Klemenu je bilo čudno in tesno. Ni
razumel teh besed, vedel pa je, da
mora piti in da je vseeno...

Zanemarjal je službo in postal upo-
ren in jezljiv...

Le tedaj, ko sta zavila s prijateljem
v družbo mladih, živahnih ljudi z ža-
metastimi sukniči, tedaj je Klemen za-
živel.

Slišal je prešerne govorce, vesele
zdravice, včasih pa tuje besede... Po
mizah so stale v vazah cvetlice in v
brušenih kozarcih cekinasto vino. —
Božični prazniki so bili tedaj.

H klavirju v kotu je sedel dolg člo-
vek jetične postave in udaril po tipkah.

Klemen je pil. Mladi ljudje okoli
njega so ga vlekli za rokav in kričali:

»No, ti original, povej nam o tisti
ženski z vijolicami!«

Kot otrok se je smehljaj Jakob Kle-
men v navzdol viseče brke. O svoji uri
pa je vstal in govoril. Povedal je vso
svojo zgodbo in, ko je končal, je od-
seval njegov kozavi obraz v čudovitem
lesku...

Potem je sklonil glavo na prsa in
zaspal kraj mize. Okoli njega pa je ra-
jala živa in razposajena mladost, ka-
tere on ni poznal.

Morda je sanjal o njej...

činiteljev, ki niso za svoje ravnanje odgovorni samim sebi, ampak organiziranim skupinam. Ustanovil se je »Narodni dnevnik«, ki prične izhajati 1. januarja.

»Narodni dnevnik« so ustanovili zastopniki onih protiklerikalnih strank, ki so brez dnevnika. V konzorciju, ki daje smer »Narodnemu dnevniku« in razpolaga z uredništvom, so zastopani pristaši »Narodno-socialistične stranke«, »Samostojne kmečke stranke«, »Narodno-radikalne stranke« in »Narodno-napredne stranke«. Proglas »Narodnega dnevnika«, ki je izšel te dni, nam podaja garancije, da bo novi dnevnik v polni meri odgovarjal željam po nepristranskem in informativnem listu, ki ga doslej nismo imeli.

»Narodni dnevnik« bo stal na braniku državnega edinstva in razpravljaj o socialnih in gospodarskih vprašanjih v pravcu, ki odgovarja interesom našega naroda. Brez dvoma je med izdajatelji lista dovolj skupnega v pogledu na narod, državo in družbo, da v raznih aktualnih vprašanjih ne bo različnosti pri zavzemanju stališča, ki ga bo zastopal »Narodni dnevnik«. Kar pa izdajatelj je lista programatično in politično-taktičnega loči, bo vsaki skupini dana možnost, da po svojih predstavnikih s podpisom neokrnjeno izrazi svoje odvojeno mnenje. Tako bo »Narodni dnevnik« resnično svobodna tribuna,

kjer bo lahko vsakdo povedal to, kar smatra dobro in koristno za ljudstvo in državo.

»Narodni dnevnik« se bo izogibal praznega pouličnega tona, ki se je udomačil v našem dnevnem časopisu. Na mesto fraze, bodo stopila stvarna razmotrivanja, tako da si bo javnost nemojteno lahko ustvarjala objektivno sodbo o vseh razmerah, v katerih danes živimo.

Zavedamo se že vnaprej, da »Narodni dnevnik« ne bo v vseh svojih potankostih tak, kot bi si ga želeli z ozirom na programatično usmerjenost naši pristaši. Vsem našim zahtevam bi odgovarjal dnevnik gotovo šele takrat, če bi bil izključno le naša last. Tega pa za enkrat naši stranki ni mogoče doseči. Premalo nas je še in prerevni smo kot proletarska stranka. Mislimo pa, da je za nas že veliko doseženega, če imamo vsaj na razpolago dnevnik, ki nam bo naklonjen in kjer bomo lahko govorili javnosti, tudi s svojo besedo. Sicer nam pa ostane še nadalje »Nova Pravda«, kjer bomo govorili lahko strogo strankarsko.

Svojim pristašem priporočamo, da naročajo »Narodni dnevnik«, istočasno pa da zavrnejo in odpovedo vse druge strankarske liste. Pri tem pa seveda ne sme trpeti »Nova Pravda«!

Rudolf Juvan:

Razvoj in pomen naše strokovne organizacije.

Ko smo v letu 1907 snovali Narodno delavsko organizacijo (NDO), smo se prav dobro zavedali važnosti in pomena te organizacije. Slovensko delavstvo je bilo po veliki večini neorganizirano, ker se nikakor ni moglo vživeti v diktat svojih central na Dunaju in ker je hotelo imeti nekaj svojega, domačim razmeram primerne. Socialna demokracija, ki je takrat propagirala socializem pri nas in skoro edina vodila strokovne organizacije, ni dovolj globoko zajemala iz naroda in se ni zavedala, da se socialistične ideje udeležujejo pri različnih narodnih različitostih, ter je narodnostno vprašanje puščala popolnoma v nemar. Posledica tega je bila, da delavstvo ni kazalo pravega razumevanja za strokovno organizacijo in je ves ta pokret apatično motrilo oddaleč. Priznam, da z ustanovitvijo NDO in kasneje z NSSZ še nismo pritegnili večine slovenskega delavstva v strokovne organizacije, a storili smo brez dvoma hvaležno delo na strokovnem polju s tem, da smo organizirali vsaj one, ki internacionalnim organizacijam niso bili pristopni. Z veseljem in ljubeznijo smo šli med delovno ljudstvo z edinim ciljem, služiti ljudstvu in delati za njegov dobrobit. Maio nas je bilo takrat izpostavljenih posmehovanju in srditim napadom nasprotnikov, a vzdržali smo, ker smo bili trdno uverjeni, da je naša pot prava in da bo naše delo rodilo uspehe. Zavedali smo se, da delamo za zapostavljene, zapuščene in izmozgane trpine, ki nimajo v svojem življenju niti enega jasnega dneva in ki za svoje težko delo dobivajo samo — miloščino in katerim je veljal ukaz »delaj in molči«. Spoznali smo pa tudi, da brez izobrazbe in dela na kulturnem polju ne bomo vzgojili samozavestnih in neustrašenih borcev in se zavedali, da brez prosvete ni svobode, ter da brez izobraženih in boljših ljudi tudi razmere ne bodo postale boljše. Socialistične ideale bomo dosegli le potom izobraženega delavstva, ker brez kulture ni narodnosti in brez narodnosti ni socializma. To so bile naše smerice, po teh smo se ravnali in uspeh ni izostal. Danes lahko z zadovoljstvom trdimo, da je v naših vrstah razmeroma največ samozavestnega in izobraženega delavstva. Nekako zaničevalno in s prezirom so nas nasprotniki nazivali »žolte« organizacije, a nihče nam ne more dokazati, da nismo vsaj toliko storili za razredno zavest delavstva, kakor vse ostale organizacije. Smo socialisti in s ponosom povdarjam: narodni socialisti, kar se z delom v naših strokovnih organizacijah izpričuje in ker smo baš v naših organizacijah prekvasil s socialistič-

nimi idejami marsikoga, ki jim preje ni bil pristopen. Nismo se posluževali demagoških gesel, pač pa smo vedno računali, kaj se v danih razmerah s previdno in pametno taktiko more doseči, da delovno ljudstvo ne pahnemo še bolj v nesrečo. In ako smo se tudi v tem razlikovali od nasprotnih organizacij, vidimo uspeh ta, da so naše organizacije še danes popolnoma enotne, medtem ko so se nasprotne razcepile na nešteto struj in novih organizacij, ki vodijo v glavnem medsebojni boj na veliko veselje in zadovoljstvo kapitalistov. Enotna fronta proletarijata se gotovo ne ustvarja na ta način, da se zanese razdor celo v strokovne organizacije in da se med delavstvo zavestno zanaša medsebojne boje in sovražstvo. Smo za enotno fronto vseh strokovnih organizacij, ali izginiti morajo preje s pozorišča hujskači, ki so krivi vse nesreče med delavstvom.

Strokovno gibanje v Sloveniji je v zastoju. Boj med komunisti in socialnimi demokrati je še bolj razcepil delavstvo in izgleda, da imajo gotovi ljudje veselje in interes delavstvo popolnoma razdvojiti. Tudi med organizirane v Narodno socialni strokovni zvezi so hoteli zanesti razdor, kar se jim pa ni posrečilo. Stremljenje NSSZ je vzpostaviti strokovno organizacijo na način, kakor jo imajo bratje Čehi. Čehoslovaške narodno-socialist. strokovne organizacije imajo danes nad pol milijona organiziranih članov, kateri so tudi glavni steber političnemu razvoju stranke. Žal, da se pri nas premalo vpoštevava važnost strokovnih organizacij. Še so delavci, ki menijo, da je strokovna organizacija samo nekako podporno društvo ali bratovščina, katera deli podpore. Z malimi prispevki, ki jih člani plačujejo, mislijo, da morajo čimprej dobiti obilo povrnjenega v raznih podporah; to se tudi marsikje prav rado izrablja. Ako prigovarjaš delavcu, da se naj organizira, bo prvo njegovo vprašanje, koliko bom dobil podpore ali celo kakšno pokojnino bom imel in koliko mi boste dali za ženo in otroke? Skratka, vse premalo razumevanja in poznanja strokovne organizacije. Vse drugače se delavstvo zaveda važnosti organizacije v drugih državah, kjer skoraj ni delavca, ki ne bi bil organiziran pri katerikoli organizaciji. Najidealnejše bi seveda bilo, če bi imeli enotno organizacijo; a ker tega še niso dosegli ne Amerikanci, Angleži, Čehi in Nemci, zaenkrat tudi mi ne bomo, ker smo že v marsičem precej daleč za njimi.

Naloga vsake strokovne organizacije je, da gradi za bodočnost, da pripravlja delavstvo za mezdne boje, skrbi za skrajšanje in olajšave dela, rešuje

Na javno vprašanje, javen odgovor.

»Jutro« stavlja na nas javno vprašanje: »Ali je gosp. Deržič z gosp. Rogličem stopil v zvezo z radikali po sklepu stranke ali ne?« »Jutro« pri tem misli na politično zvezo! — Na to vprašanje odgovarjamo: Tovariša Deržič in Roglič nista ne z Narodno-radikalno in ne s kako drugo stranko sklenila najmanjšo politično zvezo, ne kot osebi, ne kot predstavnikoma NSS. Naša stranka ne čuti prav nobene potrebe, da bi likvidirala in je slej ko prej odločena, da se bo popolnoma samostojno uveljavljala po načelih narodnega socializma med našim ljudstvom. Naša stranka odklanja vsako politično zvezo ne samo z radikali, ampak tudi z demokrati. Zveza, kot si jo demokrati predstavljajo, bi pomenila, odreči se naši samostojnosti. To pa, kakor rečeno, pri nas nikomur niti v sanjah na um ne prihaja! Tovariša Deržič in Roglič sta le po nalogu stranke podpisala proglas »Narodnega dnevnika«, ki je in ostane navzlic »Jutrovim« bančnim ugotovitvam nadstrankarski list. Pri katerih nadstrankarskih institucijah se pa naša stranka udeležuje, mora pač »Jutro« prepustiti odločitvi strankinega občnega zbora ozir. njenega načelstva. »Jutro« si naj zato nikari ne dela skrbi glede stvari, ki ga prav nič ne brigajo!

Po sebi sodi.

Od bankirjev ustanovljeno in podpisano »Jutro« si ne more misliti, da bi lahko izhajal dnevnik, ki bi ne bil v politično-gospodarski odvisnosti od upravne sveta te ali one banke. Zato je prišlo »Jutro« do zaključka, da izdaja »Narodni dnevnik« Jadranska banka. Z »Narodnim dnevnikom« nima Jadranska banka nobenega opravka in je vsej javnosti znano, kdo je odgovoren za list. Imena članov konzorcija »Narodnega dnevnika« so bila javno razglašena. Da se pa tiska list v »Zvezni tiskarni« (ne v »Jadranski banki« gosp. od »Jutra«) pa ni menda tako čudno. V eni izmed tiskarn se vendar mora tiskati, ker, kakor znano, krojači ne prevzemajo v tisk listov. »Zvezna tiskarna« poleg tega kot gospodarsko podjetje lahko računa na dobiček od lista, ki bo gotovo uspeval, ker bodo zanj agitirale štiri politične stranke.

Volitve v Rudarsko zadrugo.

Pri volitvah v Rudarsko zadrugo je dobila Unija slovenskih rudarjev 61 članov, Zveza rudarskih delavcev 32, klerikalci 3 in narodni socialisti 2 člana. Udeležba je bila pri volitvah zelo mala. Dosedaj so imeli v Rudarski zadrugi večino komunisti, ki so pa pri sedanjih volitvah ostali s svojo Zvezo rudarskih delavcev v veliki manjšini. Narodni socialisti dosedaj nismo bili zastopani v Rudarski zadrugi in je dosega dveh mandatov zaenkrat uvaževanja vredna.

tistike sploh ne vodi. Izračuna se lahko številčna moč ruskega proletarijata samo indirektno in približno. Splošno se smatra, da je znašalo število delavcev v l. 1919 le 14 procentov onih iz l. 1917.

Pozneje se je število delavstva še bolj znižalo in sicer l. 1920 skoraj za tretjino, to je komaj 25 procentov stanja v l. 1917. (Nasprotno se je v istem časovnem razdobju pomnožilo število nameščencev, sovjetskih uradnikov, kanclistov itd. za okroglo dva milijona.) Po uradnih podatkih je bilo leta 1921 v vseh industrijskih velepodjetjih sovjetske Rusije zaposlenih devetstotisoč delavcev, nasproti šestim milijonom začetkom l. 1917. To znači za veliko industrijo zmanjšanje delavskega stanja za skoraj petinosemdeset procentov!

Indirektno se opaža proces propadanja industrijskega proletarijata v številu strokovnih organizacij. Ruske strokovne organizacije so štel:

1. julija 1920 okroglo	8,453.000 članov
1. jan. 1922	6,740.000 "
1. aprila 1922	5,821.000 "
1. julija 1922	5,028.000 "
1. okt. 1922	4,616.000 "

K temu je še pripomniti, da niso v teh številkah všteti samo delavci kot taki, ampak tudi številni sovjetski uradniki in nameščenci.

Decembra 1922 je izjavil poročevalec na zborovanju vladnih uradnikov,

Ruski proletarijat.

Zelo žalosten je ekonomični položaj ruskega proletarijata. Z zgrešeno komunistično politiko je uničena ruska industrija. Skupna produkcija se giblje v raznih industrijskih panogah med dvemi in sedmimi procenti (v težki industriji) in petindvajsetimi in petinštiridesetimi procenti predvojne produkcije. Velik del industrijskega delavstva je zapustil stradajoča in zmrzujoča mesta in odšel v vasi, da dela poljedelska in obrtniška dela. Drugi del se peča z vmesno tihotapsko trgovino, tretji del sestavlja razne skupine državnih uradnikov, častnikov itd. in tudi preostanek industrijskega proletarijata, ki je ostal v podjetjih in delavnicah (komaj ena tretjina vsega industrijskega proletarijata), ne predstavlja zdravega in močnega ekonomičnega faktorja, ker tovarne slabo in malo delajo in ne pokrivajo niti lastnih stroškov. Vse to demoralizira, slabi in ponižuje delavstvo in uničuje preostanke njegove močne pozicije v celokupnem gospodarskem življenju dežele. Prišlo je tako daleč, da je celo Lenin izjavil v svojem znamenitem govoru na komunističnem strankinem zboru »v Rusiji sploh ne obstoja več delavski razred«.

Točne statistične podatke o številu industrijskega delavstva v Rusiji do sedaj še ni objavila sovjetska vlada. Skoraj gotovo iz vzroka, ker take sta-

da se je od l. 1913 znižalo število železničarjev za dvestotisoč, t. j. od 815.000 na 15.000.

Del delavstva je brez posla. Dne 1. julija 1922 je bilo 160.000 brezposelnih. Od takrat je to število še bolj naraslo, posebno v kovinski in težki industriji. Dne 1. februarja tega leta je bilo že 690.000 brezposelnih.

Vendar tudi listi, ki so zaposleni, dobivajo realno plačo, ki je veliko manjša od plače iz mirne dobe. Oficijelni »Kovinski delavcev« št. 13 poroča, da znaša realni zaslužek delavstva v donskem okrožju komaj 21.2 procentov plače iz l. 1913. V Uralu celo samo dvajset procentov. Povprečno se lahko vzame, da je zaslužil ruski delavec v l. 1911 trideset procentov in l. 1922 približno štirideset procentov mezd iz mirnih dob. Začetkom leta 1923 se je zvišal zaslužek v nekaterih moskovskih podjetjih do pedeset in šestdeset procentov, pa se je pozneje zopet izdatno znižal.

Nasprotno se je delavni čas vsled novih metod sovjetskega gospodarstva zelo podaljšal. Deset in dvanajst ur delati je nekaj čisto navadnega. V Moskvi na primer dela pekovo delavstvo celo po osemnajst ur na dan. Splošno so pritožbe radi slabih delovnih in zdravstvenih varstev, tako v zasebnih kot v državnih podjetjih. Pritožbe se priobčujejo celo v vladnih glasilih.

Kaj pomeni ruski delavski razred v političnem oziru? V svojem razredno-zavednem in aktivnem delu obstoji iz navdušenih socialistov, iz boljševikov in menjševikov. Večina proletarske množice je pa razočarana, duševno in telesno razdvojena, strada in je komaj za silo oblečena ter vsled tega popolnoma pasivna in politično indiferentna. Razredno-zaveden proletarijat je razdvojen v tako velikem obsegu, da ni prizadeta samo gospodarska sila delavskega razreda, ampak je zmanjšana tudi njegova politična energija in akcijska prožnost.

Zmagujoča revolucija je »zmagujoči« delavski razred oslabil in zmanjšala.

Skupni zaključek ruske revolucije je ta:

Uničena je aristokracija in veleposelništvo, nastopil je močan malomeščanski kmet in s tem nova in mlada revolucionarna buržuazija; proletarijat je pa oslabilen in brez moči.

Komur je znana ruska revolucija, si bo na jasnem, da je smatrati novo rusko državo za državo, ki je izvedla protifevdalno revolucijo. Slika, ki jo dobimo o novi ruski državi, nam govori o meščanski demokratični revoluciji, slika dežele, ki je ustvarila nove razrede meščanske družbe, ki stoje na pragu novega kapitalističnega razvoja.

vsaj socijalna vprašanja in opozarja delavstvo na njegove proletarske interese. Dati znanstveno podlago vsem njegovemu nezadovoljstvu, pokazati mu vzrok njegove nesreče, njegovega beraštva, pokazati mu cilj njegovega hrepenenja in upanja in podati obliko reforme, ki mu jo kaže njegov zdrav instinkt porojen iz zavesti človečanstva. Strokovna organizacija mora zasledovati naravni razvoj delovnega problema, katerega prizna za najboljše, mora točno poznati **konflikt med delom in kapitalom**, ker le potem bo delavstvo lahko upravičeno upalo na ugodno rešitev iz svojega neznosnega položaja. Delavstvu treba dokazati, da **ono ni preslabo**, da napravi konec brezobzirnim in življenja nevrednim krivicam. **Odpraviti je akordno delo, ker je nemoralno in škodljivo in ima od tega korist samo delodajalec.** Smoter in dolžnost vsake organizacije mora biti, priboriti delavcu za njegovo delavno vrednost tako plačilo, ki bo odgovarjalo njegovim življenjskim zahtevam. Dolžnost organizacije je, predvsem dvigati stanovsko zavest svojih članov, vplivati na izboljšanje delovnih in gospodarskih razmer, skrbeti za njihovo strokovno in splošno izobrazbo ter jim posredovati moralne in gnotne podpore. Skrbeti za pravilno interpretacijo **socijalno-zavarovalnih zakonov**, kakor tudi pravic in dolžnosti izvirajočih iz teh zakonov, ter vplivati na pristojnih mestih za točno izvrševanje zakonitih predpisov. Spodbujati in podpirati težnje k ustanavljanju **produktivnih združenj**, skrbeti za izboljšanje delavskih stanovanj in posredovati **brezplačno delo in zaslužek**. Še nešteto je drugih vprašanj, za katere je delavstvo brezbrizno, predvsem **bolniško in nezgodno zavarovanje, zavarovanje za starost in onemoglost, preskrba vdov in sirot in zavarovanje o priliki brezposebnosti**. V naši državi imamo že nekaj socijalnih zakonov, kateri pa se ne izvajajo v pravem pravcu in je tendenca delodajalcev, da se ti zakoni odpravijo ali poslabšajo. Zato je dolžnost strokovnih organizacij, da se bojuejo za pravilno izvedbo socijalnih zakonov in da s svojim delom izvojujejo zakonito podlago še za ostale zahteve in potrebe delavstva.

Delavstva pa še ne bomo dvignili popolno, ako mu izboljšamo samo njegov materialni položaj. Kakor se zanima organizacija za delavca pri delu, isto pozornost mu mora posvečati v njegovem prostem času, kjer naj se mu nudi prilika, da z vniemo in veseljem zasleduje splošno narodno-gospodarska vprašanja, literaturo ter tudi politiko. Vrnili se bo na delo krepkejši z obšir-

nejšim zakladom duševne energije in inteligence, delal bo z večjim veseljem in večjo pazljivostjo svoje moči in volje. Ni dovolj, da je delavec organiziran, temveč iz organiziranega delavca naj napravi organizacija **celega moža, človeka, ki bo koristil sebi, svoji družini in človeški družbi vobče**. Delavstvu pa je tudi vcepiti ljubezen do domovine. Zaveda naj se, da je on najvažnejši činitelj v državi in da zato dela za okrepitev in ohranitev države, ne pa nasprotno. Poglejmo delavce v velikih državah, kako oni ljubijo svojo domovino, svojo državo, četudi razmere niso najpovolnejše! Ne morem si predstavliti angleškega ali češkega delavca, ki bi negiral svojo domovino, nasprotno, kot izobražen delavec se zaveda svoje pripadnosti h državi in, ako razmere v državi ne odgovarjajo povsem njegovim zahtevam, pa v **okviru organizacije dela na to, da se razmere izboljšajo**. Pri nas pa se žalibog izgublja toliko časa s tajnimi in prevratnimi organizacijami in s tem daje vladnim mogotcem priliko, da nastopajo tako kruto proti delavcu. Ne pride mi na misel zagovarjati ukrepe naših vlad, nasprotno, priznavam da so naše vlade **veliko, celo največ krive, da živi danes delavstvo in uradništvo tako bedno življenje**. In ravno zato je potrebno, da se v strokovnih organizacijah poleg vsakdanjih gospodarskih vprašanj, razpravlja tudi vprašanje, kako ozdraviti nezdrave razmere v državi.

Razumljivo je, da marsikje delavstvo samo ne zna in ne more rešiti vseh teh vprašanj, zato je **dolžnost inteligentov**, da pomagajo in pri tem sodelujejo. Da se roko v roki bojuejo z delavstvom za svoje pravice. Duševni in ročni delavec spadata v eno vrsto. Drug drugega naj izpopolnjujeta, drug drugemu pomagata in uspeh bo zaskrbovan. Živimo v važni dobi, v dobi boja za obstanek, za kruh, za najprimitivnejše pravice delovnega ljudstva. **Zavedajmo se resnih dni, zavedajmo se svojih dolžnosti do trpečega, v pomanjkanju živečega ljudstva, vzdramimo ga in privedimo na pravo pot, na pot strokovnega združenja pod okriljem narodnega socijalizma**, ker le v tem vidimo rešitev delovnega ljudstva in s tem tudi rešitev in ozdravljenje razmer, ki vladajo v naši državi. Važno in odgovornost polno nalogo ima vršiti naša strokovna organizacija, a vse to hočemo in moramo uresničiti, ako se bo delavstvo zavedalo svoje dolžnosti. **Stojimo na braniku za pravice delovnega ljudstva, za svobodo naroda, da pripravimo pot zmagi narodnega socijalizma, da zrušimo zgradbo sedanjega, krivičnega družabnega reda**.

Delavci, proletarci! Organizirajte se vsi brez izjeme! Le v strnjenih vrstah boste kaj dosegli!

Iz Sovjetske Rusije.

Naši komunisti ostro obsojajo našo vlado, da jih zatira in jim odvzema državljanske pravice. Za svoje obsodbe pa gospodje komunisti nimajo prav nobene moralne utemeljitve. To pa iz tega razloga, ker njihova bratska stranka v Rusiji ni nič boljša. V Rusiji komunisti ne preganjajo samo buržoazije, ampak celo socijaliste. Zveza levih socijalnih revolucionarjev in marksistov je izdala komunike, v katerem razkrija največja grozodejstva, ki so jih zagrešili komunisti proti najodličnejšim socijalistom, ki se slučajno ne strinjajo s politiko Trockega in Ljenina. Po vzorcu caristične Rusije pošiljajo komunisti opozicijske socijaliste v najoddaljene kraje Sibirijske. Tam so pregnanci prepuščeni brez možnosti zaslužka hiranju in umiranju. Stanovati morajo v kletih, kjer razsajajo nalezljive bolezni. Preganjanja socijalistov se vrše v času, ko je sovjetska vlada z različnimi amnestijami oprostila nešteto banditov, tatov in koruptnih uradnikov ječe in kazni. Komunike dobesedno izjavlja, da dovoli ruskim opozicijskim socijalistom vsaj tiste svobode, kot jih imajo komunisti v kapitalističnih državah. Komunisti se takrat, ko imajo moč v svojih rokah, ne izkažejo prav nič boljše od meščanskih vlad. Če že hočejo komunisti rohneti proti zatiranju in preganjanju, potem morajo tudi sami izvajati pravico svobodnega izražanja misli.

Kako se voli angleški parlament.

Priglasitev kandidatov se izvrši na ta način, da se pri oblasti zglasita kandidat in tisti, ki podpira kandidaturu. Priglasitev mora biti poleg tega podpisana od najmanj 8 volilcev. Če se v volilnem okraju prikladi samo ena kandidatura, se smatra dotičnega za izvoljenega. Pri zadnjih volitvah je bilo takih kandidatur 50 in sicer jih je odpadlo na konservativce 35, na liberalce 11, na delavsko stranko 3 in en kandidat na divjake. Značilno je, da se predsedniku parlamenta ne postavi protikandidata; javnost bi tako ravnaje smatrala za kršitev demokracije in nevljudnost. Ena dvanajstina poslancev je bila izvoljena potemtakem že s temi posameznimi kandidaturami.

Pri volitvah prodre oni kandidat, ki dobi v volilnem okraju največ glasov. Proporca, kakor tudi ožjih volitev na Angleškem ne poznajo. Z ozirom na ta način volitev se prav lahko zgodi v okrajih, kjer nastopi troje kandidatov, da prodre tisti, ki nima niti večine volilcev za seboj. Torej so konservativci najbolje odrezali. Zanimivo je, da poznajo na Angleškem tudi dvojni volilni sistem. Vsi tisti, ki so kdaj obiskovali univerzo, imajo pravico še posebej voliti svoje inteligenčne kandidate.

Tradicionalni angleški volilni red predvideva javno kontrolo volilnih izdatkov. Prepovedano ni le podkupova-

V. Klofáč:

O milici.

Prvi minister za narodno obrambo v čehoslovaški republiki, senator Vaclav Klofáč, je napisal v 8. letošnji številki revije »Narodni kultura«, ki je glasilo osrednje delavske šole čeških narodnih socijalistov, lep članek o švicarski milici, čegar vsebino smo že svoj čas omenili. Ker je zanimiv in v mnogem oziru poučen tudi za nas, ga podajamo v skoro doslovnem prevodu.

Predsednika obeh odborov za narodno obrambo (v Čehoslovaški) brata V. Klofáč in E. Spatný sta se mudila z nekaterimi višjimi častniki koncem septembra in začetkom oktobra v Švici, da so po sklepu ministrstva za narodno obrambo proučevali švicarski vojaški ustroj, t. zv. milični sistem. V Švici so bili sprejeti zelo vljudno in vojaški oddelek državne vlade se je vestno pobrigal, da so imeli pristop k vsem miličnim napravam in da so mogli spoznati švicarski sistem ne le teoretično, ampak tudi praktično v vseh podrobnostih. In tako je ta delegacija v raznih mestih proučevala šole vojaških novincev, častniško šolo, milične zavode, letalstvo, vežbanje konj itd., prav posebno pa še milico pri vajah, izvedbo mobilizacije, manevre in demobilizacijo.

Brez dvoma je švicarska milica vsestransko zanimiva, toda pravilno je zvezni (državni) predsednik dr. Scheurer pripomnil v razgovoru z našimi delegati, da je ta produkt čisto švicarski, ki je mogel nastati edinole v Švici vsled njenih čisto posebnih notranjopolitičnih in mednarodnih odnošajev in da ta milica ni nikak eksportni predmet, t. j. da se ne dá kratkoma prevesti tudi v drugih državah. Naša delegacija se je prepričala, da švicarska milica ni veteranstvo niti samo »društvovanje«, ampak je zelo vestno vojakovanje, dasi brez stalnih kadrov in brez posebnega, stalnega častniškega ter podčastniškega stanu; ta stan zastopajo v Švici le t. zv. instrukcijski častniki in njim prideljeni podčastniki. Toda to so bolj učiteljske osebe nego aktivne vojaške moči v našem smislu. Tudi disciplina v milici je zelo stroga, vsekakor bolj kot pri nas. Vojak ne služi dolgo, zato pa je služba v vojašnicah neprimerno intenzivnejša nego kjerkoli drugod in znani pruski »drill« je tu morda še očitnejši, kot preje v Nemčiji. Tudi orožne vaje so češče kot drugod, skozi več let so vsako leto, za častnike tudi po večkrat na leto. Razun tega mora imeti vsaka vas svoje strelišče, kjer mora vsak miličnik v presledkih izstreliti določeno število patron na leto; ako je streljal slabo, mora na dodatno večdnevno vajo in sicer brez vsake od-

škodnine. Častnik pa se mora pravzaprav stalno baviti z vojaškimi zadevami, ne kakor naš rezervni le tedaj, kadar je poklican k orožnim vajam. Zato pa je tudi milični častnik mnogo bolj izvežban, kot naš rezervni. Kajpada je taka milica mogla zrasti le v deželi, kjer je vsak državljani rad in dobrovoljno vojak, kjer je država nad narodnostmi in kjer vsakdo, bodisi Nemeč, Francoz ali Italijan takoj prime za orožje, kakor hitro bi bila ogrožena samostojnost Švice. Zato se tu lahko vsa vojaška oprema s puško vred poveri državljanu na njegov dom in zato je potem tudi mobilizacija zelo nagla. — Tam kjer je vsem državljanom korist celokupnosti, države, nad vse, kjer ni nikake iredeente in protidržavnih strank, je mogoče, da je ves narod armada. Ni ga bolj vojaškega naroda, nego je švicarski. Tako je bilo v preteklosti in tako je še danes.

Da bi se pa v narodu ohranile vojaške kreposti, brez katerih milica ni mogoča, na to se dela v Švici z vsemi sredstvi. Temu namenu služi šola, telovadba in strelstvo, kakor tudi vzgoja izvenšolske mladine. Švicarski milični sistem pomeni dejansko popolno zmilitariziranje državljanke vzgoje in le ta omogoča krajše vežbanje vojske.

Že v osnovnih šolah opaža tujec priprave za poznejšo vojaško izvežbanost in sicer v treh stopnjah, katerih najvišja pomeni že prave vojaške vaje. Na srednjih šolah so tzv. »Kadettenkorps«, edince, popolnoma vojaško organizirane, čete, ki se bavijo z vojaškimi vajami in streljanjem. Po končani šolski obveznosti nudijo mladeniču nadaljnje vežbanje posebna društva. Udeležba sicer dosedaj še ni obvezna, kmalu pa bo. Zanimiva je ta vojaška priprava, ki ima trojni značaj: telovadni, orožni in strelski in katero država finančno podpira. Orožje in opremo dobavlja kanton (členska država), streljivo in denarni prispevek za vsakega mladeniča pa celokupna država. Ta strelska priprava je v Švici nekaj posebnega. Količnik mi je znano, je v Švici 3883 strelskih društev z 250.000 člani. Država sama je strelstvo podpirala z zneskom nad 860.000 frankov in je darovala 8½ milijona nabojev, koliko pa jih je prepuščila po znižani ceni, to se sploh ne da pregledati. Razun tega deluje še cela vrsta vojaško-odgojnih društev. Pri tem ni prezreti rodbinske vzgoje, ki je globoko patriotska in šolska, ki vcepja mladini tradicionalno domoljubje. Zato je pa tudi domala vsak Švicar pripravljen in vzgojen za vojaško službo. Vojaški kroj mu je v ponos in samoosebi mu je razumljivo, da mora k vzdrževanju armade tudi sam pošteno

ZA KRATEK ČAS.

Kaj je kompromis v »narodnih zadevah«? Kompromis v »narodnih zadevah« je n. pr. to, če upravitelj kakega sekvestra (demokrat) kar pod roko, za slepo ceno, sramotno ceno, proda komu (n. pr. kakemu klerikalcu) kako sekvestrirano posestve (seveda brez vsakega bakšiša!).

V gostilni. — Gost, ki ga hoče gostilničar vreči iz gostilne, vpije: Zakaj pa onega gospoda ne vržete ven, ki še bolj kravalizira, kakor jaz? — Gostilničar: On še ni plačal.

Pred sodiščem. Sodnik: Kimovc, kdaj ste rojeni? — Kimovc: Ne vem natančno, tako nekako pred 60 leti, moja pokojna mati je takrat še živela.

Otrokova bistroumnost. Mati: Janezek, kam neseš budilko? — Janezek: Ateku, ker mu je leva noga zaspala.

Italijanska. »Moj sinko bo študiral,« je rekel Italijan, ko je sinu padla opeka na glavo in mu glave ni poškodovala, »pičolin ima dobro glavo«.

Pri vežbanju. Podčastnik: Kdo mi more povedati kaj je patron? — Novinec: Sv. Avguštin! — Podčastnik: Osel! Mislim vendar patron za — no — za ogenj! — Novinec: A tako, ta je pa sv. Florijan.

prispevati. (Del opreme, obuvalo in perilo prinese v službo sam.)

Seveda je pa vprašanje, in Švicarji sami ne taje svojih dvomov, ali bi tudi sedaj, po izkušnjah svetovne vojne ta milica pri vseh vrlinah in vojaških krepostih svojega članstva bila v stanu kljubovati kakim modernim armadi. Gotovo je, da ustroj švicarske milice ne zadošča sedanji dobi, kar se je najbolje opazilo pri manevrih, kjer se je očitno pokazala prekratka in nezadostna izvežbanost.

Švica se sicer ne bo odrekla svojemu miličnemu sistemu, gotovo je pa, da ga bo naglo izpopolnjevala, zavedajoč se, da je treba predvsem zadostnih ukrepov, da ne bo nikdo mogel napasti dežele nepripravljene.

Češkoslovaška republika je v drugačni situaciji in to na znotraj, kakor tudi za mejami. Tudi naš zemljepisni položaj je drugačen. Še vedno moramo računati z možnostjo kaknega napada. In končno bi bilo marsikaj iz švicarske

milice za nas nesprejemljivo iz demokratskih in socialističnih razlogov, na primer že to, da more le bogataš postati častnik.

V ostalem je vsekakor švicarska milica, to ponavljam, vse pozornosti vreden pojav, čeprav njena vojaška vrednost danes ni preizkušena. Ako pa danes ne zadošča niti Švici, tem manj bi v sedanji svoji obliki mogla ustrezati nam. Kdor pri nas govori o milici, bi moral predvsem misliti na njene predpogoje. Ni dovolj zahtevati to, kar je v Švici rezultat dolge in splošne ter obsežne priprave, ampak treba bi se bilo prej spoprijazniti tudi s to pripravo, z vojaško odgojo v šoli in po šoli, treba bi bilo splošno organizirati telesno vzgojo, strelstvo in podobno, intenzivnejše delati v vojašnicah, predvsem pa bi bilo treba vse državljane brez razlike vzgojiti k ljubezni do domovine in k odločnosti, da jo branijo z orožjem v roki, če bi jo kdorkoli napadel. Ako se posreči to, lahko gremo korak naprej.

goče pa je, da se dr. Lemež še enkrat uda socialno-klerikalni hofratovski politiki, ker je že navajen na to, da danes spoznava za belo to, kar je še včeraj proglašal za črno.

Koncentracija.

»Jutro« je v strahu za »napredno koncentracijo«, ker se je ustanovil »Narodni dnevnik«. Zelo neodkritosrčno javkanje. »Jutro« si namreč predstavlja takozvano »napredno koncentracijo« na ta način, da bi NSS, SKS, NRS in NNS kratkoma prenehale s svojim delovanjem in vstopile v edino zveličavno JDS. Vsi naj bi postali jedesarji po »Jutrovem« receptu in koncentracija bi bila izvršena. Jasno je, da se na »Jutrov« način noče nihče koncentrirati. — Večkrat smo že odkritosrčno izjavili, da a priori ne odklanjamo od slučaja do slučaja volilne koncentracije vseh protiklerikalnih strank. Seveda je pa naša volilna koncentracija bistveno nekaj drugega, kot je »Jutrova« »napredna koncentracija«. Navzlic volilni koncentraciji lahko vsaka stranka ohrani svojo popolno samostojnost. In prav to hočejo vse protiklerikalne stranke v Sloveniji. Če torej »Jutro« resno misli s koncentracijo, naj vendar že opusti siliti ostale protiklerikalne stranke, da si čez noč nadenejo jedeesarske frake. »Jutro« bi moralo, če misli resno s koncentracijo, naravnost z zadoščenjem in veseljem pozdraviti ustanovitev »Narodnega dnevnika«, ki po sestavi konzorcija iz štirih protiklerikalnih strank, daje resno možnost, za skupen volilni nastop do danes tudi v volilni taktiki nasprotujočih si političnih skupin. »Jutro« bi moralo celo vse svoje uveljavljanje usmeriti na to, da se dobri volji »Narodnega dnevnika« približa in ne ustvari položaja, da se z JDS v nobenem slučaju glede skupnih volilnih nastopov, sploh nihče ne bo hotel več razgovarjati. Če je kdo, je prav gotovo »Jutro« tisto, ki je razdirač enotne protiklerikalne fronte. Očividno do sedaj še JDS ni bila dovolj tepna. Toda kar še ni bilo, se prav lahko kmalu zgodi.

Radić — Korošec in demokrati!

Demokratsko časopisje simpatično pozdravlja Radićev povratak na Hrvaško. Radić je namreč že na Dunaju (voščil bo osebno novo leto, kakor smo trdili v zadnji številki). Dr. Korošec mu hiti naproti, tako pravijo demokrati in donaša Radiću seboj demokratsko priznanico, da ga z odprtimi rokami sprejemajo v svojo sredo, ker so spokorjenj avtonomisti in globoko v srcu tudi že federalisti, »ker centralizem v praksi ni za nič.« Obenem pa bo Korošec Radiću izročil še demokratski dekret, da ga imenujejo za šefa skupnega, enotnega in najstrožjega opozicijskega bloka — in pa častno sabljo, s katero bo Radić pognal sedanjo radikalno vladno v Albanijo ali pa na Grško, kjer menda ravno nekaj podobnega potrebujejo. Vsekakor ima dr. Korošec častno misijo! — Pa Radić ima svoje muhe, tako mislimo, in ga kar tako lahko demokrati ne bodo spravili v Beograd. Mogoče pa je, da bo Radić vseeno priliko izrabil in demokrate prav lepo potegnil po svoji seljački navadi. — Je pa tudi mogoče to, da se nam za vsoto to krasno sliko v ozadju pokaže Pašičeva brada, ki straši in uspaava vse, kar je proti njemu, tudi

državne nameščence, da bodo lažje dovršili državni kurz stradanja.

Radića so sklenili zapreti

tekem 24 ur po povratku — ne takoj! Pa ne bo tako hudo!

Dosledni pa so!

Demokrati streljajo na NSS iz vseh svojih revolveržurnalov, ker smo poslali dva predstavnika v konsorcij novega dnevnika, ki bo gotovo smotreneje kuril pod klerikalnim plesiščem, kakor vsi demokratski »napredni« listi doslej.

To pa te naše jutrovce pri vsem tem prav nič ne ženira, da sami skačejo ravno sedaj okrog klerikalcev, da pošiljajo dr. Korošca k Radiću z milo prošnjo, naj vendar privoli in da svojo besedo za skupno opozicijsko fronto v parlamentu. Radić razbija državo; demokrati pa so pripravljene na vse to ter odpravljajo vse Radićevo početje, katero so doslej tako trdovratno zavračali. Sprejemajo tudi klerikalno federacijo in se prav nič ne strašijo, pred možnostjo, da dobi Slovenija klerikalnega kralja. — Samo mi se ne smemo ganiti, mi ne smemo z mirnim razvojem stvari zahtevati reda, ne smemo stremeti za tem, da razženemo to radikalno, nadvse koruptivno poročilo na vse vetrove in ne smemo pripomoči, da bi ljudstvo prišlo res do svojih pravic, kakor jih samo želi, do pravic, ki jih nudi naš program. — So dosledni ti demokrati in je naša trditev ponovno dokazana, da se vežejo tudi s hudičem, samo da rešijo sebe. Toda to jim ne bo pomagalo, ljudstvo je že spoznalo volkove v ovčjih kožuhih! — In za klerikalce velja skoro isto. Tudi oni si ne pridobivajo s svojim kolebanjem simpatij ljudstva. — Pač nezdrave, skozi in skozi nepošteno razmere, ki jih je na vsak način potreba ozdraviti! To potrebo čuti vsa slovenska javnost. —

Svetovni pregled.

SOCIJALNA POLITIKA V ČEŠKO-SLOVAŠKI.

S ponosnim zadoščenjem lahko zre Češkoslovaška na delo, ki ga je izvršila s socialnim skrbstvom. V preteklem letu je izdala Češkoslovaška za socialno skrbstvo res ogromno vsoto 1,356.831 čeških kron iz državnih sredstev. V tej vsoti so pa zapadeli samo izdatki ministrstva za socialno skrb, ne tudi izdatki takih ministrstev, ki so tudi v velikih zneskih indirektno vzdrževala in podpirala važne socialne ustanove. Skrb češkoslovaške vlade za brezposelne se je udeleževala s prekrbo dela in s podporami za brezposelne. Vlada je iz lastnih sredstev skrbela za zasilna dela, da je s tem zaposlila brezposelne in vplivala, da se je delovni čas v posameznih obratih preje skrčil, predno se je odpustilo delavstvo. Podpora za brezposelne se je leta 1923 izplačala štiristotisoč čeških kron. Tekom petih let je izdala češkoslovaška za take podpore več kot eno milijardo. Poleg tega je država tudi podpirala otroke brezposelnih delavcev in izdala za njihovo obleko leta 1923 sedem in za prehrano tri milijone čeških kron. Posebno intenzivno je Češkoslovaška podpirala vojne invalide in sirote. V to svrhu se je izdalo leta 1923 666,979.064 čeških kron. Boj proti stanovanjski mizeriji je vršila Češkoslovaška v treh smereh: pospeševala je gradnjo novih stanovanjskih hiš; izvajala strogi in pravični najemniški zakon; podpirala in nadzirala najekonomičnejšo izrabo stanovanjskih prostorov v starih hišah. Posebno uspešna je bila vladna akcija za zgradbo novih stanovanjskih prostorov. Do 30. septembra 1923 se je z državno subvencijo sezidalo v Češkoslovaški 20,985 hiš z 48,780 stanovanji.

PRIZADEVANJA ZA PRIZNANJE SOVJETSKE VLADE.

Sovjetska vlada si je pričela zadnji čas prav intenzivno prizadevati, da doseže priznanje evropskih držav. Prizadevanja sovjetske vlade so razumljiva. Rekonstrukcija ruske države iz lastnih sredstev prav polagoma napreduje in gospodarski interesi zahtevajo, da išče Rusija stikov z evropskimi državami. Sovjetski vladi se zdi ravno sedaj izredno ugoden trenutek, da doseže priznanje Anglije. Napredovanje Labour-party pri zadnjih volitvah je povzročilo v Rusiji veliko zadovoljstvo, tembolj, ker je Macdonald izjavil, da je njegova

stranka za priznanje sovjetske vlade. Sovjetsko časopisje sedaj naravnost pozivlja Labour-party, da prevzame vladne posle, kar bi za delavsko idejo pomenilo velik napredek. S Francijo je sovjetska vlada pripravljena sporazumeti se pod pogoji, da prizna caristične dolgove, ki so bili dosedaj glavna ovira za sporazum med Francijo in Rusijo. Sovjetska »Izvestia« z dne 12. decembra se v posebnem članku obračajo na Jugoslavijo, kjer pozivljajo na skupno delo z Rusijo. Članek se sklicuje na svoječasne prijateljske stike z Jugoslavi in izjavlja, da se lahko računata na največjo naklonjenost tudi sedanje sovjetske vlade. Beograjska vlada naj stavi samo svoje predloge in se že lahko v naprej reče, da jih bo moskovska vlada sprejela. S strani Rusije se predvsem zahteva, da Jugoslavija razpusti Wranglove formacije in opusti podpiranje ruske emigracije na Balkanu. Sovjetska »Izvestia« pravijo, da bi imela Jugoslavija v Rusiji veliko večjo oporo, kot jo ima sedaj v Mali antanti. — Gotovo se kar čez noč ne bo dalo izvesti priznanje sovjetske vlade. Vendar bi bilo neobhodno potrebno, da se tudi z jugoslovanske strani pokaže dobra volja, katera se ravno v Beogradu zelo pogreša. Kakor se pa Rusija izreka proti podpiranju ruskih emigrantov na Balkanu, bo morala prav tako sovjetska vlada opustiti vmešavanje v notranje razmere v Jugoslaviji po atentatorskih metodah z rublji plačanih komunistov.

AVSTRIJA.

Avstrijska republika se je z našo kraljevino sporazumela glede izročitve arhivov, ki se tičejo onega bivšega avstrijskega ozemlja, ki pripada sedaj naši kraljevini. Pri tem so mišljene listine in dokumenti dvornega in državnega arhiva, dalje vojaškookazenski akti, posebno oni iz za svetovne vojne, ki se nanašajo na sedanje naše državljane. Vse te listine se bodo izročile tekom enega leta, računajoč od dneva, ko stopi ta sporazum v veljavo. Pri tem bo marsikoga pričela boleti glava.

Istotako je dosežen sporazum glede sekvestrov. Sekvestri bodo dvignjeni. Za ona posestva in premoženja, kar jih je bilo na podlagi sekvestrov prodanih, pa bo treba prizadetim povrniti škodo, oziroma vrniti njihovo tedanje imovino. — To mi z ene strani pozdravljamo, dasi imamo z druge stran stvarne pomisleke. Vsekakor je prav, da pridejo gotove žrtve, ki so padle zbog samopašnosti in koristolovstva gotovih ljudi, katere so imele takrat pri naši pokrajinski vladi glavno besedo, do svojih pravic. — K poglavju tega koristolovstva se bomo pozneje še povrnili, ker hočemo pomagati in podvzeti vse, da pridejo taki ljudje, ki še danes hočejo igrati pri nas prvo vijolino — do zaslužene kazni. —

NEMČIJA.

Vlada je v grozovitih finančnih težkočah. Povsod ji manjka denarja. Državni uslužbenci hočejo tudi živeti, zahtevajo večje plače, a kje vzeti denar! Zato se je pričelo med njimi opasno gibanje. Ni izključeno, da izbruhne splošni štrajk. Vlada misli, da bi se položaj izboljšal, ako bi bil ugodno rešen reparacijski problem. Zato kliče državni kancler Marx inozemstvo na pomoč.

Zdi se, da so pričeli Francozi Nemcem popuščati. Poincaré je pripravljen obnoviti pogajanja, ki se tičejo Poruhra. Posredovati hočejo Francozi tudi pri drugih državah v prilog Nemčiji. Trd orh pri vsem tem je vprašanje reparacij. Reparacijsko kontrolno komisijo, ki jo zahtevajo Francozi, Nemci odklanjajo. Že vedo, zakaj! — Vse to francosko nenadno izpremembo pa gledajo Angleži zelo rezervirano.

V Magdeburgu je izbruhnil v največji sladkorni tovarni sveta — »Tangermünde« požar, ki je uničil skoraj vso tovarno. Škoda je neprecenljiva.

Vprašanje reparacij za našo državo od strani Nemčije je stopilo v nov štadij. Reparacijska komisija je namreč sklenila, da se sme Nemčija glede reparacij za Jugoslavijo z njo direktno pogajati. — Nemčija je nemškim tovarnam že izplačala vsote na račun maročenega blaga ter naj bi zato naša država stopila v stik direktno z dotičnimi fabrikanti. — Zaradi tega se je vršila te dni interministerijalna seja v Beogradu, kjer se je to vprašanje razmotrivalo.

Politične vesti.

Politično novo leto.

Centralizem se ruši! Da, to je res! To priznavajo danes vse stranke, tudi najhujši centralisti demokrati in radikali. In da pri tem zmaguje ideja stroge decentralizacije ne samo v avtonomističnem, ampak celo v federalističnem smislu, to je tudi res, le kar nič si ne prikrivajmo. In da te dve ideji postajajo počasi simpatične ne samo demokratom, ampak tudi radikalom, to je tudi res! Pa tudi to je res, da ti dve stranki takorekoč že tekmujeta med seboj, katera bo najhitreje in za svoje strankarske koristi najprikladnejše skušala stopiti s temi »osvojenimi« idejami na beli dan. V »politično novo leto« stopamo torej s trdno nado v srcih, da smo si vsi iskreni državljani naše lepe kraljevine nadeli nalogo, napraviti vendar že enkrat v naši hiši red. Sicer je rešitev tega vprašanja še daleč in Bog ve, če bo to mogoče izvesti v novem letu, vendar vse kaže, da smo lep korak bližje zaželjenemu cilju.

Od te trdne vere nas ne sme odtujevati okolnost, da demokratsko in klerikalno časopisje še vedno otepava okrog sebe in skuša smešiti vsakogar, ki se je te velike misli oprijel že veliko preje, kakor demokrati in klerikalci, ali pa, ki se ji je vdal šele v zadnjem času. To je pač naravno! Vrši se tekma in se bo vršila v tem, katere stranke bodo izginile iz površja in katere bodo ostale in si nadele kot zmagovalke na glavo venec, ker so rešile mlado državo propasti. Za vse ni prostora. Sedanje politične borbe so borbe za obstanek, borbe za življenje in smrt posameznih strank.

Da so vse te naše trditve prave in na realni podlagi, dokazuje dejstvo, da prihajajo iz Beograda vesti o izpremembi sedanjega režima, katerega duša je Pašić. — Resno se govori o tej izpremembi in v ospredje stopa Ljuba Jovanović, ki je znan zagovornik sporazuma med Srbi, Hrvatimi in Slovenci.

Dal Bog, da se te naše nade uresničijo čimpreje! Da se to doseže, se hoče tudi naša stranka udeležiti boja z vso silo, brez ozira na to, kaj poretka naši klerikalci in demokrati, ker si je v svesti, da na ta način največ pripomore do rednih razmer in s tem do zboljšanja nevzdržnega stanja našega delovnega ljudstva.

Brez proračuna.

V decembru bi moral ljubljanski občinski svet obravnavati in sprejeti proračun za l. 1924. To se pa ni zgodilo, ker se župan dr. Perič ne upa sklicati občinske seje. Odkar so mu komunisti odpovedali pokorščino, je njegova večina v občinskem svetu dvomljive vrednosti. Brez komunistov ne more biti proračun sprejet. Doktor Perič se zato sedaj na vse načine trudi, da pregovori komuniste, da bi bila njihova opozicija blagohotna, ne »stroga«, kot so sklenili na znanem shodu v Mestnem domu. Govori se, da je doktor Perič pregovoril klerikalce, da glasujejo za komunistično službeno pragmatiko mestnih uslužbencev, komunisti naj bi pa v zahvalo glasovali za proračun. Komunisti se zaenkrat še niso odločili za dr. Peričev posredovalni predlog. Mo-

GRČIJA.

Ministrski predsednik Gonatis je podal s celim kabinetom ostavko. Republikanci hočejo, da sestavi novo vlado Paponastazios. Zahtevajo, da se nemudoma vrne Venizelos, ki je baje edin zmožen napraviti red. Vojaštvo se izreka za nevtraliteto. — Čujejo se vesti, da bi naj zasedel Grški prestol bratranec našega kralja princ Pavle, ki je poročen z grško princezino Olgo, hčerko brata pokojnega kralja Konstantina...

Diplomatski odnosi med Grčijo in Romunijo so prekinjeni, ker je Romunija odpoklicala iz Aten svojega poslanika...

Venizelos se je vrnil v Atene.

ITALIJA.

Kakor vse kaže, bo dekretu o odgoditvi parlamenta prav kmalu sledil dekret o razpustu italijanske zbornice. Računajo, da utegne priti v aprilu prihodnjega leta do volitev. Mussolini napoveduje za ta akt nove fašistovske metode — nova nasilstva, ki pa se bodo tudi nad Mussolinijem bridko maščevala. — Zadnje dni zopet trdi ta vefefašist, da zbornice ne bo razpustil.

Italijanska vlada bo imenovala poslanika za Moskvo. Imenuje se ime dosedanega ministra za pošto Di Cesara.

Italija je s Španijo v afronti proti Franciji in Angliji zaradi podpisa pogodbe o Tangerju. Italija misli privabiti tudi druge države na njeno taktiko pogodbah. Misli pač, da gre povsod tako gladko kakor v Rappalu!

Reško vprašanje se reši baje v smislu rapalske pogodbe v kratkem.

FRANCIJA.

Velikanski francoski zrakoplov tipa Zeppelin je ta teden na poti v Tunis izgubil v viharju in se ne ve, kaj se je z njim zgodilo. — Po zadnjih vesteh je baje bil prispel v Tunis.

ANGLIJA.

Angleži so za akcijo, da se omeji vojno zrakoplovstvo. Zanimirani hočejo zato vse evropske države in so že napravili korake. — Ko bi to ne bili Angleži!

AMERIKA.

Južna Amerika je zopet doživela veliko potresno katastrofo. V Kolumbiji je več mest popolnoma porušenih. Človeških žrtev je veliko. Ob tej priliki sta pričela bljuvati ognjenika Cumbal in Hilos.

V Mehiki, kjer divja revolucija, napredujejo revolucionarji.

Strokovni vestnik.**Rudarji, pozor!**

Začetkom decembra se je vršila v Zagrebu konferenca rudarskih podjetnikov iz cele kraljevine. To konferenco je sklical Savez rudarskih podjetnikov in je bil njen namen ta, da pripravi vse potrebno za popolno zaslužnjenje rudarjev. Na konferenci je bilo sprejetih mnogo sklepov, ki se še niso objavili. Znano pa nam je, da zahtevajo rudarski podjetniki na vsak način odpravo osemurnika in uvedbo 10, pa tudi celo 12urnika in po možnosti še več. Poleg te zahteve imajo podjetniki tudi namero upeljati delavske knjižice, ki bi bile nekake legitimacije in bi podjetnik smel vzeti na delo le onega rudarja, ki bi imel tako knjižico z navedbo, da je v redu odšel iz službe. To se pravi, da bi za časa kake stavke bilo na tisoče žrtev, ker bi ne odšle v redu iz službe in bi jih nikdo ne smel radi tega vzeti v službo. Slišijo se celo glasovi, da hočejo rudarski podjetniki sami izdelati rudarski zakon in ga predložiti ter so že v naprej prepričani, da bo sprejet. To se pravi: krvnik bo sam svojo žrtev sodil zato, da jo lažje in sigurneje umori.

Rudarji! Kar smo prorokovali, to se približuje. Podjetnikom se hoče sužnje, zato vas hočejo popolnoma spraviti v svojo oblast. Ne dopustite tega in se ne pustite zaslužniti. Oklenite se vaših boritelj, strokovnih organizacij. Vaša najboljša zaščitnica je Narodno-socialna strokovna zveza. Pohitite vsi med borci!

Nevzdržne razmere v delavnici J. ž. v Mariboru.

Večkrat smo že poročali kako se godi narodno zavednim delavcem v delavnici J. ž., kjer imajo glavno besedo Nemci in nemčurji, torej tisti, ki so od nekdanj zasramovali našo Jugoslavijo.

Kako se postopa s Slovenci, ki so zvesti narodu in državi, je razvidno najbolj iz dejstva, da jih radi vsake malenkosti mečejo na cesto brez usmiljenja, dočim drž-

Nemce in nemčurje v službi, čeprav so bili sodnijsko kaznovani radi tatvine. Tako n. pr. je dobil Braunitzer 4 mesce ječe, a kljub temu še ni bil odpuščen iz službe. Isto velja za njegovega kompanjona Tomažiča, ki je bil v isti stvari kaznovan z 2 mesci ječe, a kljub temu še ni bil odpuščen iz službe. Tisti torej, ki so pokradli za več tisoč dinarjev bakra, so še vedno v službi, dočim je bil Slovenec, ki je vzel za 12 K bakra in ki ima 5 nepreskrbljenih otrok vržen takoj na cesto in še po enem letu stradanja ni bil sprejet nazaj. Ali ni tu očitna dvojna mera? S Slovenci se slabše postopa ravno zato, ker so narodno zavedni in udani državi. Obstoji tendenca, da se Slovence izrine od dela.

Nemški delovodje (inozemci) se hvalijo, da ne bodo nikdar odpušteni, češ, da so nenadomestljivi. To pa ni res, kajti slovenskih strokovnjakov je dovolj, samo Nemci ne dopuščajo, da bi Slovenci pokazali svojo zmožnost. Imamo Slovence, ki so mnogo bolj zmožni od Nemcev, toda nemški delovodje jih ne puste do boljših mest. Na ta način se maščujejo nad njimi. Toda škandal je to, da so Slovenci odvisni od nemške milosti. Temu se mora napraviti konec! Ali je v Avstriji kaj takega mogoče? Nikoli! Samo pri nas velja tujec več kot domačin, ker ga čitijo internacionalci in tudi oblasti. Proti temu se mora postaviti celokupni naš narod in napraviti red. Sramoto moramo izbrisati, ako hočemo, da bo imel tujec rešpekt pred nami.

Mariborske železniške delavnice — gnezdo protidržavnih elementov.

Neverjetno je za tistega, ki se ne more prepričati na licu mesta, koliko mora tu pretrpeti narodno zavedni proletarijat radi narodnosti in državnega čuta.

Tisti ljudje, ki so agitirali o prevratu prav pridno za Nemško Avstrijo proti našemu narodu, kakor tudi proti naši državi, so še danes, v 6. letu obstoja Jugoslavije, isti, če ne še hujši nasprotniki naše države. Pri merodajnih gospodih se hlinijo in dobričkajo, da so lojalni državljani in pristaši vladne kl'ke ter — nenadomestljivi strokovnjaki (namreč v hujškanju)...

Taki nenadomestljivi strokovnjaki hodijo ves dan od delavca do delavca, zabavljajo nad državo in Srbi ter pri vsaki najmanjši priliki zbadajo naše narodno čuteče delavce češ: »vidite, tako državo imate! Maribor je pa tako naš« itd. To se dogaja po večkrat na dan.

Da pri nas res niso razmere take, kot bi morale biti, so pa v veliki meri krivi ravno ti hujškači in njihovi privrženci sami, ker so volili deloma Nemce, deloma njim prijazne stranke, ki so zavezniki kapitalistov in glavna opora režima. Sedaj se pa upajo taki ljudje ustiti in predbacivati mirnemu, zavednemu slovenskemu delavcu, da je on vsega kriv, ker se je zavzemal za enotno državo! — Bili smo in smo še za enotno, moderno, svobodno, demokratično Jugoslavijo, kjer bomo lahko mirno in marljivo delali, pa tudi uživali sad svojega truda! — Toda danes je žal ravno narobe. — Tisti, ki pasejo lenobo, pridno hujškajo, rogovilijo, denuncirajo, zavedni proletarijat ter blatijo državo, ti so nenadomestljivi strokovnjaki, mi pa, revna, državno čuteča para, smo zapisani pri merodajnih faktorjih kot nesposobni, nerabni hujškači, da, celo kot protidržavni elementi!...

Nasvetovali bi cenjeni gospodi državne uprave južne železnice, da si oblečejo modro delavsko obleko, ki je bila nam — delavcem — »obljubljena« že pred časom — ostalo je seveda le pri obljubi — ter gredo med naše delavstvo kot nepoznane osebe; tam se lahko na lastna ušesa prepričajo, kdo je hujškač in kdo je protidržaven element. Zahtevamo pa kar najodločneje od merodajnih oblasti, da že enkrat odstranijo iz naših delavnic in iz države vse hinavce in poturice, ki onemogočajo slovenskemu proletarijatu obstanek v tem obratu. —

Menda bo kaj zalegla odkrita beseda!

Litija. Humoristični list »Strokovna borba« se zopet zaganja v člane naše organizacije v Litiji. Če čaka odgovora na smešne napade, se moti. Mi vzamemo vse za šalo in smeh. Punctum.

Strokovno tajništvo je zadnji čas odposlalo vsem podružnicam okrožnico glede obračunov in dopisov. Prosimo tudi tem potom vse podružnice, da vpoštevajo okrožnico in se po njej ravnaajo.

Za westfalske Slovence je nabrala vrla podružnica NSSZ na Blejski Dobravi znesek 451.50 Din. Podružnici, ki se odzove vsakemu klicu s prav veliko požrtvovalnostjo, izrekamo tem potom zahvalo in jo stavimo za vzgled vsem ostalim!

Izkaz posredovalnice Slov. trg. društva »Merkur« v Ljubljani od 15. decembra 1923. — V službo se sprejme: 1 poslovodja, 1 zastopnik za manufakturo, 6 potnikov, 7 pomočnikov, 2 korespondentini, 1 poslovodkinja, 5 kontoristinj (tudi za Prekmurje in Hrvatsko), 2 nemški steno-grafinji, 4 prodajalke, 7 učencev, 8 učenk. — Službe iščejo: 10 knjigovodij, 12 kontoristov, 8 poslovodij, 5 potnikov, 9 skladiščnikov, 64 pomočnikov, 2 knjigovodkinji, 24 kontoristinj, 33 strojepisk, 14 blagajničark, 39 prodajalk, 15 učencev, 26 učenk.

Kdo je zavezan pokojninskemu zavarovanju?

Nedavno nas je neka podružnica prosila za odgovor na zgornje vprašanje. Zato se nam zdi potrebno, da v pojasnilo vsem našim podružnicam odgovorimo na tem mestu.

»Zavarovanju zavežani in po naslednjih doočilih zavarovani so oni nameščenci, zaposleni na bivšem avstrijskem ozemlju kraljevine SHS:

1. Ki so dovršili 18. leto starosti.
2. Ki dobivajo od istega službodajalca prejemke znašajoče s prejemki vred, katere je prišteti po § 46. Štatura pokojninskega zavoda za nameščence, računjeno na vse leto najmanj 600 kron.

3. Ki imajo, kakršna je pač njih služba, uradniški značaj ali pa redoma izvršujejo pretežno duševna službena opravila.

Pretežno duševna opravila so:

- vsako opravilo z vzgojo ali poučevanjem;
- izvrševanje svobodnih umetnosti brez ozira na umetnostno vrednost del;
- vsako v smeri dovršenih naukov težče opravilo absolventov tistih nauk, ki odkazujejo po § 20. bivšega avstrijskega vojnega zakona od dolžnosti, služiti tretje prezentno službeno leto in absolventov višjih nauk, sezajočih čez te nauke;
- vodstvo obratov, obratnih oddelkov ali poslovalnic;
- višje nadziranje del drugih oseb;
- pisarniška in kontorska služba;
- višja kupčijska zunanja služba.

Za organe višjega nadzorstva se smatrajo nameščenci vseh poklicev, ki izvršujejo pazniško ali nadzirno delovanje, spojeno s skrbjo za tehnično ali gospodarsko ustrezajoče delovanje drugih uslužbencev, ter opravljajo le postranske fizična dela, zlasti delovodje, poslovodje, plezalci, pazniki v rudarskih in fužinskih obratih in njih stalni namestniki, polirji, upravitelji skladišč, preizkuševalci in prevzemalci blaga, nadaže višje gospodarsko, gozdarsko, lovsko in vrtno osebe, kakor pazniki na posevstvih, gozdni pazniki, revirski lovci in višji vrtnarji.

Toliko v vednost podružnici, ki zahteva odgovor in vsem onim, ki imajo posla s tem vprašanjem. Vsem pa priporočamo nabavo knjige »Pokojninsko zavarovanje nameščencev«, ki se dobi v tajništvu NSSZ.

Mladinski vestnik.

»Bratstvo« v Celju je priredilo v četrtek 13. t. m. pri »Wilsonu« sestanek, na katerem sta poročala br. Bervar in Brandner o poteku glavnega zbora mladine v Zagorju in o sklepih, ki so bili tamkaj sprejeti. V imenu krajevne organizacije NSS je pozdravil zborovanje podpredsednik tov. Gobec. Br. Hug je poročal, da je glede društvenega orkestra vse urejeno in da bo kmalu lahko nastopil. Končno je bilo sklenjeno, da se skliče občni zbor dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer pri »Wilsonu«.

»Bratstvo« v Mariboru je imelo v nedeljo 16. t. m. dvoje prireditev. Dopoldne se je vršil sestanek članov, na katerem je predsednik JNSM br. Brandner poročal o sklepih glavnega zbora v Zagorju in na katerem sta poleg njega govorila br. Tumpej in Žnuderl. Zvečer pa se je vršil družabni večer, ki je jako lepo uspel. Prireditelj je otvoril predsednik br. Tumpej, ki je med drugimi pozdravil navzočega tov. dr. Vesnika, voditelja narodnih socialstov v Prekmurju. Tov. dr. Vesnik se je za pozdrav iskreno zahvalil in poročal o gibanju naše stranke v Prekmurju, kakor tudi o protinarodnem delovanju kapitalističnih strank. Zlasti pa je apeliral na inteligenco, da pomaga pri kulturnem delu med našim proletarijatom. Cel večer je jako pridno sviral tamburaški zbor »Bratstva« pod vodstvom kapelnika br. Müllerja, ki je pokazal, kaj se lahko doseže z vestnim in požrtvovalnim delom. Večer je bil zelo prijeten in je vsakdo izrazil željo, da naj bi se prirajali večkrat podobni večeri.

Predavanja »Bratstva« v Ljubljani. — V sredo, 12. t. m. je predaval tov. Anton Leitgeb o Karlu Marxu in njegovem nauku. Obrazložil je najprej življenje Karla Marxa, nato pa je orisal njegov nauk in sicer zgodovinski materializem, nauk o nadvrednosti in nauk o razvoju in razrednih nasprotstvih. V sredo, 19. t. m. pa je predaval tov. dr. Rudolf Krivic o Masaryku, ki je važen za človeštvo predvsem kot vzgled neumornega delavca. Kot sin preprostega hlapca je Masaryk pregal s prestola samega cesarja. Sprva je bil kovač, a je ves prosti čas porabil za čitanje knjig. Predavatelj je naskikal mnogo zanimivosti iz njegovega življenja. Pozneje je postal profesor in se moral boriti za svoj obstanek. Pri tem pa ni izgubil interesa za znanstveno delovanje v korist celokupnega človeštva. S svojim znanstvenim delovanjem je prišel v nasprotje s celo češko javnostjo. Za njim pa je šla mladina, ki ga je smatrala za svojega učitelja. Zanimiv je zlasti Masarykov boj proti bivši Avstriji, ki ga je vodil skupno z voditeljem čeških narodnih socialstov, Vaclavom Klofačem. Znan je njegov boj z avstrijskim zunanjim ministrom Aerenthalom za časa aneksije Bosne in Hercegovine. Tekom vojne je organiziral češke legionarje in prepotoval skoro vse evropske države in tudi Ameriko, da diplomatično pripravi razpad Avstrije, katero je razkrinkaval na vseh koncih in krajih. Ni čuda, da je bil potem, ko se je vrnil zopet domov, soglasno izvoljen za predsednika republike, dočim je odšel začetkom vojne v svet skoro nepoznan in zaničevan od svojega naroda, ker je vedno in povsod zagovarjal resnico. Masaryk sam pravi, da je zmogel vse napore, ker je duševno in telesno krepak, ker je abstinent. Abstinento smatra Masaryk kot bistveno točko socialnega zboljšanja delavca in moralnega izboljšanja za inteligenta. O vsebini Masarykovih nauk je predavatelj obljubil predavati obširneje ob drugi priliki. — V sredo, 2. t. m. predava tov. dr. Mihajlo Rostohar o materializmu in idealizmu v socializmu.

Občni zbor »Mladosti« v Trnovem. V nedeljo 23. t. m. se je vršil v gostilni Lozar redni občni zbor »Mladosti«. Občni zbor, ki bi se moral vršiti v salonu se je vršil v društveni sobi, ker je »ORJUNA«, katero je bivši predsednik Šimovec gotovo mistificiral, zasedla salon in izzivalno prepovedala članom »Mladosti« vstop hoteč s tem izzvati pretep. Ker je večina članov »Mladosti« stala na stališču, da »Mladost« ni bojna organizacija, je sklenila zborovati v društveni sobi in prepustila salon »Orjuni« za njeno zborovanje. Občni zbor je potekel potem mirno in so bila podana poročila predsedstva, tajnika in blagajnika, nakar je bil izvoljen predsednikom J. Zupan, odbornikom pa Iv. Setničar, Štefka Kržetova, Viljem Ravnahrib, Karol Kocjančič, J. Furlan, Ivanka Kunc in Karol Hloušek. Na občnem zboru je bil soglasno izključen iz društva bivši predsednik Rudolf Šimovec, z njim vred pa tudi Matko Šjakovič in Leo Pukl, ker so vsi trije kršili društvena pravila in škodovali društvenim interesom. Sklenjeno je bilo tudi soglasno, da ostane društvo še nadalje član jugoslovanske narodno-socialistične mladinske organizacije, kar so zborovalci vzeli z navdušenjem na znanje. Ostro so grajali nastop trnovske Orjune, ki je pokazala jasno in določno, da je v službi demokratske stranke, ki je skušala »Mladost« pripeljati v svoj tabor, kar se ji pa tudi s pomočjo »Orjune« ni posrečilo. Dvomimo, da bi oblastni odbor »Orjune« odobral nastop trnovske Orjune; ki je s tem motila dobre odnose med dvema kulturnima društvi.

Pivska republika in Orjuna. Pred nekaj dnevi je bila v gostilni na Bleiweisovi cesti zbrana velika družba Orjunašev, ki je ustanovila svojo pivsko republiko pod geslom: Alkohol moramo uničevati, da rešimo ljudstvo pijančevanja. Predsednikom te republike je bil izvoljen neki Finžgar, ki je moral obljubiti, da bo skušal doseči prvenstvo v tem, da bo prvi do onemoglosti pijan ležal pod mizo. Na tem večeru je pod vodstvom izključenega predsednika »Mladosti« in sedanjega orjunaša Rudolfa Šimovca sviralo nekaj bivših članov »Mladosti«, ki so si brez odborovega dovoljenja izposodili društvene instrumente. Značilno je, da se je kot uvod zasvirala orjunaška himna, ki bi morala biti vsaj članom te organizacije sveta. Radovedni smo, če oblastni odbor Orjune odobrava tako početje nekaterih članov in če bo poskrbel, da se kršitelji pokličejo na odgovor. O tem bi vedeli mnogo več povedati navzoči orjunaši in sicer Šimovec, Pukl, Tone Zupan itd. iz Trnovega. Oblastni odbor naj se na te obrne po podrobne informacije.

Tedenske novice.

Cenjenim naročnikom v vednost. Onim naročnikom, katerim poteče naročnina koncem leta 1923 ali so celo v zaostanku z naročnino za prejšnje mesce, prilagamo današnji številki položnice. Na položnicah navedeni znesek znači naročnino do konca marca 1924 ter so v tem znesku zapopadeni tudi morebitni zaostanki. Od kedaj datira zaostanek, je istotako označeno z navedbo datuma. Cenjene naročnike prosimo, da se skoro poslužijo položnic in nam nakažejo na njih označene zneske, pri čemer naj blagovolijo vpoštevati, da nam z rednim plačevanjem naročnine prihranijo mnogo truda pa tudi stroškov. — Seveda pa morajo oni naročniki, ki žele poravnati naročnino za daljšo dobo, nakazati tudi višji znesek kot je naznačen na položnici, ker je z nakazilom na položnici označenega zneska poravnana naročnina samo do 31. marca 1924 ter se jim bo večje nakazilo vpisalo seveda v dobro za nadaljnje mesce. **Cenjene naročnike v Ljubljani** — izvzemši one na periferiji pa bo obiskal na domu prve dni v januarju 1924 naš inkasant ter jih že sedaj prosimo, da mu vroče na potrdilih navedene zneske!

Manifestacija v Mariboru proti protežiranju Nemcev se je vršila 23. t. m. pod milim nebom pri ogromni udeležbi. V imenu naše stranke je govoril tov. Žnuderl, v imenu Narodnosocialne strokovne Zveze pa tov. Juvan. Vladi je bila odposlana energična resolucija s kategorično zahtevo, da se ukinejo vsa pogajanja z Nemci. — Memimo, da je že malo pozno!

Kaj je s predujom državnih nameščencev? — Kakor znano je stopila s 1. septembrom v veljavo uradniška pragmatika, ki določa, da se tem največjim proletarskim trpinom zvišajo prejemki — za koliko, seveda ne ve živa duša! — s 1. oktobrom t. l. Minilo je četrta leta, pa še nikdo od drž. nameščencev ne ve kaj mu pripada. Bore se vsi s skrajno silo zoper lakoto, pravi, pravcati glad — v veleagrarni državi, ki izvažata na tisoče vagonov živeža v tujino. Sramota zanjo, da večja biti ne more! — Pa to še ni dovolj. Vlada lansira v svoje časopisje za poštene delavce, državne nameščence, do skrajnosti žaljive vesti. Od 1. oktobra sem jim pripadajo nove plače, ki bi s sedanjimi dragiškimi dokladi znesle nekaj več, ali do danes so dobili le lažnjive obljube, čeprav je na razpolago — vsaj dovoljen je! — kredit 200 milijonov, da se izplača razlika med dosedanji plačami. In ne samo, da se odteguje povšek že četrta leta javnim trpinom, po najnovejših vestih hoče vlada izplačevati v tromesečnih obrokih naravnost nesramno nizke vsote à conto poviška. — Pri Pašičevi bradi! Menda bo vendar enkrat srečala pamet državne sužnje!

Hvalisanje »Jutrovcev« je vedno sama hvala o velikanskih nakladah »Jutra«. V kolikor je ta samohvala utemeljena, ne bomo niti pravili, ker nas prav nič ne briga, ako ga vsaki dan po 1 milijon gre brezplačno v svet — tega »Jutra«. Povedo najraje, kako naklado so imeli lansko leto osorej, in kedaj je njihova naklada narasla. To, kar so nabrali letos novega, je zapuščina »Jugoslavije«, ki je s 1. januarjem t. l. prenehala izhajati. Ljudstvo je bilo navajeno na jutranji list! Ker drugega prikladnega ni bilo, so ljudje segli pač po »Jutru«. Zaradi tega pa si ne smejo demokrati delati nobenih iluzij in tudi javnosti — v kolikor jo je toliko nerazsodne — ne furbati o svoji demokratični moči. Tudi Napoleoneve slave je bilo konec! In istotako utegne »Jutrova« slava pasti v vodo. Na to moč »Jutrovcev« ne damo niti groša, ker prav dobro vemo, kako naše ljudstvo o njih misli. — Sploh pa to »Jutrova« gospoda sliši na lastna ušesa, zato si tudi piše slavospeve.

K poglavju o »koncentraciji«. »Jutro« pravi, da je sedaj že popolnoma jasno, kdo je za koncentracijo. Samo dva činitelja: JDS in Slovenci nacionalnega in naprednega mišljenja (kdo pa so ti?); NSS in SKS pa so proti koncentraciji. — Mi pravimo, da so proti taki koncentraciji, kakor so jo od nas zahtevali »jutrovci«, brez izjeme vse politične stranke v Sloveniji. Ako pa bi gospodje demokrati hoteli res pravo koncentracijo vseh strank, kakor smo jim jasno povedali mi, potem bi bila koncentracija že danes tu, ali pa bi bila gotova jutri. — Za »štafažo« pa nismo, zlasti »Jutrovi« kliki ne!

Demokrati konjiček. Demokrati so si omislili novega konjička v obliki širokih samoupravnih avtonomij, katere je stuhlat dr.

Voja Markovič. Vse demokratsko časopisje piše o tem konjičku, ki ga bo sedaj demokratska stranka zajahala. Manjka jim še kobilice, a tudi ta pride kmalu, in to bo — federacija. Napredujejo prav tako, kakor smo jim mi že zdavnaj prerokovali. Ne bo dolgo, pa bodo v »protidržavnosti« edini »državotvorci« v Jugoslaviji posekali samega Radiča.

Žerjavov trik! — »Jutranje Novosti« so 23. t. m. državne nameščence opozorile na najnovejši Žerjavov »trik«, s pomočjo katerega bi slovenska demokratska stranka še za nekaj časa obdržala zadnjo postojanko v obliki državnozbornskega mandata, ki ga zavzema prof. Reiser. — Kakor smo znano, je demokratska stranka pri zadnjih volitvah napravila z NNS (dr. Ravniharjeva skupina) pakt, da v slučaju zmage v Ljubljani nosilec skupne liste prof. Reiser obdrži mandat toliko časa, da se vzakoni nova pragmatika za državne nameščence, najdalje pa do 1. januarja 1924. Nova pragmatika je že vzakonjena in 1. januar 1924 je tudi že tukaj. A prof. Reiserju po zahtevi dr. Žerjava mandat ne gre in noče iz rok. Pogodba pa, ki sta jo sklenili in podpisali NNS in JDS, je vsem znana in se ne da kar tako spraviti s sveta, dasi je pri demokratih vse, zato tudi to mogoče. Žerjav si je torej izmislil, kakor po navadi, nov trik: Državni nameščenci itak umirajo (to je v glavnem on zakrivil in ima v tem popolnoma prav); Reiser naj jim torej še naprej »pomaga«! Državni nameščenci naj sami od dr. Ravniharja, ki mu pripada Reiserjev mandat, zahtevajo — da ga prepusti Reiserju še toliko časa, da bo pragmatika »provedena«. — Poslal je baje s to mislijo svoje eksponente k uradniškim organizacijam, ki naj pomagajo iz te neljube situacije. — Mislimo, da našemu uradništvu ni treba praviti, kako in kaj, in da so že na jasnem. Mislimo, da čutijo danes vsi drž. uradniki na lastni koži, kam so jih dovedli ravno oni demokrati, ki danes na sicer prav nič boljše radikale zvrčajo vso krivdo te mislerije. Zato se je nadejati, da uradništvu temu nesrečnemu Žerjavu ne bo naselod, ampak da mu bo enkrat za vselej pokazalo — figo. — Čas bi bil, da se ta politikarija med uradništvom, ki zavzema najhujše borbe ravno v uradih, že enkrat neha. — Ali pa naj si vsaka politična stranka v vsakem državnem uradu etablira svojo ekspozičuro — demokrati že imajo svoje klube — ki naj pripravljajo pokolj med zaslepljenimi reveži — na nož.

V znamenju režima naj ljudje umirajo! Sanitetni šef za Slovenijo dr. Katičič je iz budžetarnih razlogov izdal deželni bolnišnični navodila o novih nabavah. Zaradi prostora ne bomo podrobneje priobčevali njegovih predpisov. Naši javnosti naj zadostuje, ako povemo, da je ta gospod skratka ustavil vsako novo nabavo in popravo. Omejiti se hočemo samo na nekaj slučajev. Pokvarjeni instrumenti se ne smejo popraviti, novi pa tudi ne naročati. Šele ako bi prišlo bolnikovo življenje v nevarnost, se poprava lahko izvrši, a ne brez dovoljenja in podpisa nakaznice od strani san. šefa dr. Katičiča. Torej, ko je bolnikovo stanje že tako opasno, da se je bati za njegovo življenje, šele tedaj bolnišnica lahko prične dolgo proceduro nabave potom sanitetnega šefa. To se pravi, da mora biti vsaka nabava utemeljena s smrtjo vsaj enega bolnika. Pri zdravljenju se smejo uporabljati samo oficijelna sredstva. (Katera pa so to? Ali mogoče marijaceleske kapljice za želo-dec, tavžentrože, bezgov in lipov čaj, popelni in druga taka domača roba?) Neoficijelna sredstva pa samo takrat, kadar zdravnikova znanost ne pozna več drugega sredstva. To se pravi: le tedaj, ko je bolnik že umrl. — Boljša dijeta se sme uporabljati samo takrat, ko pacient nič več uživati ne more. Tedaj tik pred smrtjo, kakor dobil obsojenec boljše jed, predno se izvrši nad njim smrtna kazen. — In tako naprej. — Kam jadrano po zaslugi našega nezmožnega centralističnega upravnega aparata. — »Jutrovci«, povejte, ali hočete še več dokazov, da je centralizem tudi v praksi piškavega oreha vreden? Pardon, pa saj ste že tudi federalisti, avtonomisti, republikanci in bogve, kaj še!

»Orjuni« priznanje! — Kakor se čuje, je celjska »Orjuna« izključila svojega člana dr. Kalana, odvetnika v Celju, zaradi nekorektnega postopanja v zadevi glede odpuščanja slovenskih delavcev iz službe od strani nemških šefov in obratovodij v Polzeli. — Nam je ta najnovejši preokret v »Orjuni« v zadoščanje. Znak, da se hoče »Orjuna« zares očistiti in otresti onih nevarnih demokratskih elementov, ki so hoteli to nacionalno organizacijo izrabljati v

korist svojih osebnih in strankarskih interesov. — S tem smo se z »Orjuno«, če bo nepristransko zastopala nacionalne in socialne tendence, za dober korak zblížali.

Občinske volitve v Novem mestu so končane. Izid je sledeč: SLS 155 glasov = 6 odbornikov, JDS in SKS kot »Gospodarska stranka« 248 glasov = 10 odbornikov, NRS 66 glasov = 3 odbornike, lista »dela in reda«, ki so jo tvorili pristaši NSS z nekaterimi drugimi socialisti in pičlimi Štefanovičevimi radikali pa je dobila 153 glasov = 6 odbornikov. Našim tovarišem, ki so v tej skupini tvorili jedro in volitve tudi vodili, čestitamo na uspehu.

Wranglovi častniki še strašijo! — Po Ljubljani še vedno straši neki Wranglov general v popolnoma novi uniformi. Tudi se kažejo tuintam razni drugi Wranglovci. Ali ne bo tega konec? Naše ljudstvo kratkoma ne trpi teh privilegiranih ruskih carističnih avanturistov. Poleg tega zaseda pri nas veliko takih avanturistov mnogo udobnih mest, ki bi jih lahko zasedlo naše reducirano in na cesto vrženo državno uradništvu. In to so celo taki caristični avanturisti, ki imajo poleg lepih plač in državnih podpor tudi še pod palcem dobro zlato nekdanje Rusije. So to ljudje, ki si privoščijo vse dobrote tega sveta, pri tem ko naše ubogo uradništvu in njihove rodbine nimajo niti v oblikah krompirja, da bi se ga najedli do sita, so raztrgani in bosí, ter žive v skrajnem obupu!

20% priznanic se ne izplača izplačati! Tako zatrjuje finančni minister, ker bi priprave za to izplačilo trajale 3 leta in bi na tem moralo delati 50 uradnikov. Tako površno se je namreč izvršilo svoječasno kolokovanje kron in vsled tega v Beogradu danes ne vedo, koliko priznanic je pristnih in koliko ponarejenih. Lepa reč! Kdo pa je kolokovanje izvršil? Kdo je odgovoren za to? Ali bomo mi, naše ljudstvo nosili odgovornost in škodo za razne diletantske balkanske metode, ki povzročajo vedno samo nered in škodo? Ali ni za to odgovorna vlada? Ali ni mari takrat svaril in protestiral ves razsodni svet? — In tako se dela po tem sistemu naprej — po balkansko, centralistično — ljudstvo pa naj bo tiho! Red naj se napravi že enkrat!

Poprava volilnih imenkov se mora po zakonu izvršiti vsako leto v mescu januarju. Naše somišljenike opozarjamo, da je sedaj čas za to. Kogar bi bilo treba vpisati v imenik ali pa črtati, mora župan to storiti sam ali pa na zahtevo prizadetih. Vojaki, ki odhajajo v prezentno službo, ali ki so odšli, se morajo črtati, oni, ki prihajajo to leto od vojakov, ali ki so prišli, se morajo vpisati itd. itd. Vpis se izvrši na podlagi krstnega in domovinskega lista. Glejte, da se bodo vsi naši pristaši vpisali! Opozorite na to župane!

Popravek. — V božični številki smo v oglasu »Banka Slavija« glavno zastopstvo Celje, pomotoma objavili ime **namesto Dragotin Gobec**, Dragotin Roglič. — To naj interese blagovno izvedli na znanje.

Ponarejevalci našega denarja so bili na intervencijo beograjske policije v neki vasi pri Postojni aretirani. Tam so imeli lepo urejeno tiskarno z več stroji in vsemi potrebnimi priborji. Aretiranih je baje 17 oseb in zaplenjenih veliko dinarskih bankovcev s tiskarno vred.

Kako mislijo angleški vojaški krogi o Jugoslaviji. — Ravno tako, kakor mislimo mi in kakor smo že nešteto krat na tem mestu zapisali. — Angleški general Thomson, ki se je mudil dalj časa na Balkanu, imenuje našo državo idealno. Srbi so dobri vojaki, Hrvati dobri trgovci in Slovenci modri razumni in odkriti politiki. Srbom, ki so poleg tega mnogo pretrdi, pa popolnoma manjkajo lastnosti Hrvatov in Slovencev. Zato je vprašanje, kdaj se bodo ti narodi drug drugemu privadili in sporazumeli. Dokler tega ni, lepa Jugoslavija ne bo procvitala, pač pa bo torišče raznih neviht. Zato bi bila ureditev države v federativnem smislu edino na mestu.

Gradnja stanovanjskih hiš na zadrugi podlagi hoče izvesti stavbena zadruga »Mojmir« v Mariboru. Ideja je zelo simpatična in tudi izvedljiva ter jo z veseljem pozdravljamo. Na ta način bi zares marsikdo, marsikak revež prišel do hišice, drugi pa do stanovanja. — Kogar zanima zadeva natančneje, naj se obrne na imenovano zadrugo.

»Trgovski koledar za l. 1924« je izšel ter ima naslednjo vsebino: Trgovčeva narodna zavest in narodni ponos. Slov. trgovsko društvo »Merkur« in odbor. Kuratorij podpornega zaklada, posredovalnica. Podporni zaklad, koledar. Borzne uzance Novosadske in zagrebške borze (blagovne)

in posebne uzance zagrebške borze za žitno trgovino in za kupčijo z mlevskimi izdelki. Uzance v svetovni žitni trgovini. Trgovske vrste pšenice. Računanje obresti. Računanje dobička. Tabela za izračunanje dnevov. O lesni trgovini, imena lesa v slovenskem, nemškem, italijanskem in latinskem jeziku, barve in lastnosti lesa, njega vsušek in trpežnost, povprečna teža lesa, porabljenost posameznih vrst lesa. O manufakturi (spisal J. J. Kavčič), (predilstvo, tkaštvo, pleteninarstvo, priravnavanje [apretura], koliko se rabi za obleko blaga). Solidnost v kupčiji. Mere in vage (stare in nove). Stare srbske mere. Denar raznih držav. Tabela za razredčenje alkohola. Pristojbine za paketne pošiljke. Pomen suhih gob za narodno gospodarstvo. O porabljenega jermena, izračunjenje premera in obračavev jermencev in dolgot jermena. Ljubljanski velesejm. Mlinarstvo. Razni za trgovca važni izreki. — Letošnji koledar se odlikuje po obširni in izborni vsebini takoli, da je vreden sovrstnik pred vojno izišlih koledarjev društva »Merkur«, oziroma je še boljši ter veliko praktičnejši od prejšnjih. Koledar prav toplo priporočamo občinstvu, posebno pa slovenskemu trgovstvu in privatnim nameščencem. Koledar je uredil g. Fran Zelenik. Cena koledarju, ki je lično v platno vezan, je s poštnino vred 15 Din. Naroča se pri Slov. trgovskem društvu »Merkur« v Ljubljani, Gradišče št. 17/I.

— **Restavracija in kavarna »Zvezda«.** Koncert nove ciganske kapele bo vsak dan v kavarni od 17. do 19. ure, od 20. do 22. ure v restavraciji in od 22. ure dalje zopet v kavarni. Kapelnik Sandor Rada. Prvovrstna kapela došla iz Osjeka. Atrakcija prve vrste.

— **Čevlje kupujte** od domačih tovaru tvrdke Peter Kozina et Ko., z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1

Odgovorni urednik Anton Brandner.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.
Izdaja konzorcij »Nove Pravde«

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
100 švic. frankov stane	1545.64	1543.25
100 franc. frankov	435.—	460.—
100 laških lir	381.—	381.5
100 čeških kron	253.5	256.—
1 milijarda nem. mark	—	—
100 poljskih mark	0.0033	0.0035
100 avstrijskih kron	0.123	0.1245
100 ogrskih kron	0.45	0.4475
100 bolg. levov	64.—	63.273
100 dolarjev	875.—	875.—
100 angl. funtov	38200.—	38600.—

Razpredelnico čitajte takole: Kdor je hotel pretekli teden kupiti n. pr. 100 švic. frankov, je moral dati zanje 1545.64 Din. Pred 14. dnevi je stalo 100 švic. frankov le 1543.25 Din.

Curiška borza.

	27. decembra	20. decembra
100 dinarjev	je stalo 6.45	6.525
100 franc. frankov	28.50	29.77
100 laških lir	24.75	24.95
100 čeških kron	16.625	16.81
1 milijarda nem. mark	—	—
100 poljskih	0.223	0.000228
100 avstrijskih kron	0.00807	0.008075
100 ogrskih	0.09125	0.0302
100 bolg. levov	4.10	4.10
100 dolarjev	572.—	573.75
100 angl. funtov	2484.—	2504.—

Na curiški borzi je 27. t. m. n. pr. 100 Din stalo 6.45 švic. frankov; 20. t. m. je bilo treba plačati za 100 Din: 6.525 švic. frankov.

Manufaktura in usnje

vseh vrst
najboljše kakovosti
priporoča

po najnižjih cenah tvrdka „Danica“
Majzelj & Rajšelj 165
Ljubliana, Turjaški trg 1.

Nakazniški promet z Zedinjenimi državami.

Poštni denarni promet se uvede s 1. januarjem 1924 z Zedinjenimi državami Severne Amerike (razen ozemlja ob Panamskem prekopu in Filipinskih otokov) s posredovanjem poštne hranilnice v Beogradu pod naslednjimi pogoji: Potrebni vplačilni listi (položnice) za ta nakazniški promet se lahko nabavijo pri vsaki pošti po 50 par za kos. Kdor želi poslati denar v Zedinjene ameriške države, mora izpolniti spremno (»sprevodno«) pismo, ki je natisnjeno na drugi strani srednjega dela vplačilnega lista in sicer mora tam zapisati:

1. natančni naslov prejemnika z označbo bivališča in zadnje pošte. Ti podatki morajo biti napisani z latinico;

2. znesek nakaznice in sicer:

a) kdor želi poslati določeni znesek dolarjev, mora zapisati dotični znesek v dolarjih, razen tega pa označiti tudi znesek v dinarjih, ki ga polaga za nakup dolarjev in za nakazniško pristojbino. Pristojbina je 10 dinarjev za vsakih 1000 dinarjev ali del tega zneska;

b) ako pa želi pošiljatelj položiti določeni znesek v dinarjih, ne da bi označil tudi znesek dolarjev, ki naj se izplača v Ameriki, mora zapisati položeni znesek za nakaznico in za pristojbino v dinarjih, poštna hranilnica pa izpolni mesto, ki je določeno za znesek v dolarjih, in sicer po tečaju tistega dne, katerega se nakaznica odpošlje v Ameriko.

Z eno nakaznico se sme poslati največ 100 dolarjev. — Kdor želi poslati večji znesek, mora za to imeti dovoljenje generalnega inspektorata ministrstva financ, ki naj ga priloži vplačilnemu listu. V tem slučaju bo poslala poštna hranilnica toliko nakaznic po 100 dolarjev, kolikor jih bo treba.

Ako označi pošiljatelj nakazniški znesek v dolarjih, mora položiti toliko dinarjev, kolikor jih je za nakup dolarjev po dnevnem tečaju potrebnih. Ako bi kaj denarja pri nakupu določenega zneska dolarjev preostalo, ga pošlje poštna hranilnica pošiljatelju s službeno nakaznico nazaj, če preostane več kakor pet dinarjev.

Ako v dinarjih vplačani znesek ni zadosten za nakup zneska, ki je označen v dolarjih, obvesti poštna hranilnica o tem pošiljatelja in ne odpravi nakaznice, dokler pošiljatelj ne dopolni zneska z vplačilom razlike. Zaradi tega se priporoča, da položi pošiljatelj za nakup dolarjev malo večji

znesek dinarjev, zato da bo mogoče dolarje kupiti in nakaznico brez zadržka čimprej odpraviti, tudi če se tečaj izpremeni;

3. dan vplačila in podpis pošiljatelja.

Ako ima pošiljatelj svoj čekovni račun pri poštni hranilnici v Beogradu, naj odredi izplačilo dolarjev z izplačilnim nalogom v breme svojega čekovnega računa. V tem primeru mora izpolniti nalog za izplačilo iz svojega čekovnega računa po prejšnji točki 2, ali v dolarjih ali v dinarjih.

Lastniki čekovnih računov pri čekovnih zavodih morajo izpolniti vplačilni list za nakazniški promet z Zedinjenimi ameriškimi državami in izdati nalog na izplačilo iz svojega čekovnega računa v skupnem znesku v dinarjih.

Sprednjo stran vplačilnega lista izpolni pošiljatelj tako kakor vsak drug vplačilni list v čekovnem prometu in označi skupni znesek tako, kakor je vpisan na spremnem pismu na drugi strani.

Pošiljatelj jamči za točen naslov prejemnika in za razliko na tečaju, ki je lahko drugačen ob času ko pošta denar pošiljatelju vrne, ako se nakaznica iz kateregakoli razloga ne izplača naslovniku.

Poštna hranilnica računski dolarje po dnevnem tečaju devize New York od dne ko se nakaznica odpravi v Ameriko, obvesti o tem pošiljatelja in položi račun, preostanek denarja, ako je večji kakor 5 dinarjev pa pošlje pošiljatelju s službeno nakaznico nazaj.

To pojasnilo je natisnjeno na drugi strani priznanice vplačilnega lista za nakazniški promet z Zedinjenimi ameriškimi državami.

Pošte postopajo z vplačanimi vplačilnimi listi za ta nakazniški promet tako, kakor z vsako navadno položnico v čekovnem prometu. Zneski dolarjev se pri vpisovanju v dnevnik čekovnih vplačil in v obračun ne upoštevajo, ampak samo zneski v dinarjih.

Nakaznice iz Zedinjenih ameriških držav za našo državo bodo napravljene v dolarjih in v centih. Vse ameriške pošte bodo pošiljale nakaznice za našo državo pošti New York, ki jih bo shranjevala, poštne hranilnici v Beogradu pa pošiljala natančen seznam (listo), v katerem bodo podatki vseh teh nakaznic in ki mu bo priložena deviza v dolarjih za kritje skupnega zneska vseh nakaznic, kar jih bo vpisanih v dotičnem seznamu. Ko dobi poštna hranilnica v Beogradu seznam nakaznic in devizo, vnovič devizo pri Narodni banki po

dnevnem tečaju, preračuni vse dolarske zneske po tem tečaju v dinarje in odpošlje denar s čekovnimi nakaznicami naslovnikom. Na teh nakaznicah bo označen poleg zneska v dinarjih tudi znesek, ki je bil vplačan v dolarjih.

Te čekovne nakaznice bo pošiljala poštna hranilnica naslovnim poštam, pošte pa jih bodo izplačevale naslovnikom in z njimi postopale tako, kakor z drugimi čekovnimi nakaznicami.

Če se katera izmed teh čekovnih nakaznic izgubi ali če se iz katerega koli razloga ne more izplačati, postopa pošta tako, kakor če se izgubi kaka druga čekovna nakaznica. — Za izgubljeno čekovno nakaznico izda poštna hranilnica dvojni (str. 92, točka XI b in stran 93, točka XII, »Poštansko-štedna, čekovna i virmanska služba).

Zaradi pravilnega opravljanja nakazniške službe med našo državo in Zedinjenimi ameriškimi državami se še pripominja:

Vplačilni listi položnice za Ameriko so namenjeni v prvi vrsti potrebam naših izseljenikov in njihovih družin.

Spekulacija z izvozom denarja s temi vplačilnimi listi je prepovedana. Zato se bo poštna hranilnica, preden odpošlje seznam v Ameriko, vsakokrat temeljito prepričala, če se ne godi s tem kaka zloraba.

Ako bi hotel kdo večji znesek denarja poslati v Ameriko, t. j. več nakaznic, mu je treba povedati, da mora zato imeti dovoljenje generalnega inspektorata ministrstva financ, kamor naj se obrne, ker se sme brez dovoljenja te oblasti poslati največ samo 100 dolarjev.

Izmenjava poštnih nakaznic z Zedinjenimi državami se prične 1. januarja 1924, vrše jo pa vse pošte v kraljevini, pri katerih je uveden čekovni promet.

Občinstvo, ki ima v Ameriki svojce in ki z njimi dopisuje, naj bi te svojce na uvedbo tega nakazniškega prometa opozorilo in obenem od njih zahtevalo, da jim pošiljajo dolarje v vsakem primeru samo s poštnimi nakaznicami in ne več v navadnih oziroma v priporočilih pismih.

Le na ta način bo mogoče omejiti razne nedostatke z ameriškimi pismi.

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)

(Nadaljevanje.)

Hitrih korakov stopi po veži, kjer je nakupljenih vse polno kovčkov, ali ni opaziti niti enega služabnikov. Začuden gre Hardy k stopnicam, ki vodijo v prvo nadstropje. Komaj prestopi nekaj stopnic, stoji pred njim gospod, ki je imel pri igri vedno banko — in s katerim je bila lepa Amerikanka — mimogrede povedano — med štiri oči vedno zelo zaupna.

Igralec je vidno vznemirjen. Njegov obraz je rdeč, njegove oči se svetijo velikega razburjenja. Barona takoj spozna, saj se je udeleževal igranja s posebno vnamo. Proti pričakovanju pa danes popolnoma pozabi na običajen pozdrav, s katerim je vedno sprejemal došle goste.

»Ali ste namenjeni h gospodični Wilson, gospod baron?«

»Da. Mlada dama me je povabila za danes dopoldne.«

Igralec se v svoji razkačenosti nasmelne.

»Je ni več tu, odšla je! Kaj pravite k temu, gospod baron? Nenadoma je odpotovala v Ameriko, niti poslovila se ni!«

»Nemogoče!«

»In vendar je to gola resnica. Pa tudi vem, zakaj je to storila. Oh, saj jo tako dobro poznam!«

Hardyju se zdi, kot da je padel na drug svet.

»Kaj — kaj naj pomeni to?«

Igralec postane v svojem srdcu besen, nerazsoden.

»Kaj naj vse to pomeni, gospod baron? Nič več in nič manj kot da mi je gospodična Wilson obljubila, da postane moja soproga. Seveda, vtis imam, da se je skesala. Vendar mi je to vseeno. S prihodnjim parnikom se odpeljem za njo in jo moram

najti, če bi se skrila tudi v najskrivnejši kot v Ameriki.«

Baron meni, da ne sliši prav.

»Kako, kaj pravite? Ta očarjuče lepa Amerikanka, njena občudovanja vredna postava, gospodična Wilson, naj bi bila vaša nevesta, ko je bilo v družbah že splošno znano, da vam je treba skrivaj gledati na prste, ker goljufate pri igri?«

Jeza ga popolnoma prevzame in z ostrim naglasom doda:

»Če bi bil vedel, da imate do gospodične Wilson kako pravico, potem bi dame gotovo ne bil obdaroval s tako dragoceni darili.«

Igralec se zaničljivo zasmee.

»To je docela vaša zadeva in če ste to storili, potem vam bodi v tolažbo, da so vaše dragocenosti sedaj prav dobro shranjene. Hahaha, Jenny je pretkana. Vam je že kaj natvezila o ljubezni in kar je s tem v zvezi. V tem oziru jo predobro poznam. Ste se pač ujeli na nastavljen limanice!«

Hardy v svoji jezi vzkipi:

»Gospod, kako se predrznete v takem tonu govoriti z menoj?«

S tem pa baron prav slabo naleti. Amerikanec stopi tik k njemu in mu pomoli pod nos svojo močno pest.

»Ali se hočete morda z menoj prepirati? Opozarjam vas, da ste naleteli na nepravega, z menoj se ne boste šalili.«

Hardyju upade pogum. Ko opazi, da mu nasprotnik z vso resnostjo preti, se strahopetno umakne. Svojo srčnost in nasilnost zna pač pokazati le napram deklicam, kadar se mu jih posreči zvatiti k sebi.

Z zaničljivimi pogledi motri igralec strahopetnega barona.

»Zdravstvujte, gospod baron! In ne žalostite se radi bogatih daril, ki ste jih naklonili moji lepi nevesti. Brez dvoma se vas bo Jenny, ko si natakne podarjeni nakit, s hvaležnostjo spominjala.«

Z glasnim krohotom odide igralec nato po stopnicah navzdol, ne da bi se zmenil za barona.

Hardy premišlja, kaj naj sedaj stori? Že hoče nejevoljen oditi iz sobe, ko zagleda na hodniku služabnika, ki se mu spoštljivo priklanja.

»Ali bi mi ne mogel povedati, zakaj je pravzaprav gospodična tako nenadoma odpotovala?«

»Pravijo, da k svoji oboželi materi, ampak — ampak — —«

»No, kaj pa je s tem ampak?« ga jezno vprašuje Hardy. »Govori, vedeti hočem, kaj tiči za tem!«

Služabnik se bojazljivo ozre okrog sebe.

»Govori, vedeti hočem, kaj tiči za tem!«

»Oh, vaša milost, saj ni nič — pravzaprav je —« jeclja služabnik, ki se trese po vsem životu.

Baron mu stisne zlatnik v roko.

»Tu imaš, toda govori, vedeti hočem, kaj tiči za tem, da se tako čudno vedeš!«

Se enkrat se služabnik ozre okrog sebe, potem pa pošepče baronu: »Jak je bil menda tukaj, vaša milost.«

»Ali se ti je zmešalo, da pripoveduješ tako nesmisel?«

»Ne, ne. Pluto, tisti korenjaški črnc je baje danes ponoči videl na hodniku moža s črno krinko na obrazu. Milostljiva gospodična je nato takoj odpotovala. Tako se vsaj govori.«

Hardy se nejevoljen nasmehne.

»Vedno to strašilo in kar je še najbolj čudno, vedno tam, kjer se nahajam jaz. Najprej pri Evgeniji Martella, potem pri lepi polkovnikovi soprogi in sedaj zopet tukaj. Hm — na take otročarije prav nič ne dam! Smešen strah!« sikne skozi zobe, vendar se skrivaje ozira okrog sebe.

»Je že dobro,« reče potem služabniku. »Ne povej nikomur, da sem bil tukaj, slišiš?«

Hardy nato hitrih korakov odide iz vile in se odpelje. Ko pa sloni v svilenih blazinah, izbruhne vsa njegova ljutost, ki jo je doslej zadrževal, na dan.

»Lepe vsote sem žrtvoval, da si pridobim naklonjenost Amerikanke, in od vsega nimam nič, prav nič. Oh, človek mora naravnost zbesneti!«

Toda vsa jeza mu nič ne pomaga. Gospodična Wilson je sedaj že na morju. Hardy je za eno prevašo zopet bogatejši.

»Sedaj moram dobiti Ellen v svoje roke, naj velja, kar hoče! Sicer me je prav pošteno ošnila po obrazu, vendar me to ne more odvrtiti, da ne bi lepi deklici izbil iz glave njenega ponosa. Nasprotno, za storjeno sramoto me mora prositi za odpustanje!«

Hardy razglablja, kako naj svoj načrt izvede. Docela na jasnem si je, da mora predvsem povzročiti razdor med Williamom Morrisem in njegovo lepo nevesto. Toda na kak način naj to doseže?! — Po daljšem razmišljanju se mu zmagovalno zasvetijo oči. Sedaj se bliža zanj trenutek, da more izvesti svoj peklenski načrt: osumiti mladega moža, da je umoril Jano Beatmoor.

Hitro odpre zaklopnico, ter zakliče kočijažu:

»Pelji me v glavno pisarno londonske policije!«

V primeroma kratkem času obstane voz pred velikim poslopjem. Baron Hardy se takoj poda v hišo.

»V zelo važni zadevi bi rad govoril s šefom kriminalne policije,« s temi besedami nagovori sužbujočega uradnika. Pri tem seveda ne pozabi povedati svojega imena. Uradnik ga uljudno spremi v pisarno. Po nekaj minutah vstopi v pisarno tudi že detektiv Davis, ki odvede barona k šefu.

»Gospod šef!« prične takoj baron, »prihajam v neki dosedaj še nerazjasnjeni zadevi, ki se tiče umorjene Jane Beatmoor. Brezdvoma se še spominjate, da jo je neznan lopov naravnost razmesaril v bližini Bukovega drevoreda.«

»Kaj?« vzklikne živahno šef, »ali ste morda o tem kaj važnega izvedeli, gospod baron?«

„Triglav“

tovarna perila

Ljubljana, Ročdovska ul. 8

priporoča svojo veliko zalogo moškega perila za delavce in gospode po najugodnejši ceni.

170

Modna in športna trgovina

za dame in gospode

P. Magdič

Ljubljana,

nasproti glavne pošte.

— Vedno zadnje novosti. —

NAZNANILO!

Cenjenim občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel s 1. decembrom 1923 od Ivana Kosa

Narodno

kavarno

v Celju,
Prešernova ulica

poleg magistrata

ter se priporočam za mnogo-brojen obisk.

Vsak večer koncert!

Postrežba točna in solidna!

Adolf Mencin.

»Predvsem se moram oprostiti, da sem svoja opazovanja doslej prikrival policiji. Imel sem pa za to važne razloge.«

Za trenotek obmolkne, da vidi vtis svojih besedi, nato pa nadaljuje:

»Kot vam je znano, živim večinoma v svoji drugi hiši v zapadnem delu. Pri meni biva še gospod Clifford, ki je moj stari prijatelj.«

Zopet se za trenotek prekine.

»Ono noč, v kateri je bil izvršen grozni umor, sem se precej pozno vračal domov od neke slavnosti v družbi gospoda Clifforda. Peljeva se po moji privatni cesti skoro tik onega mesta, kjer se je našlo pozneje truplo nesrečne Jane. Kar se gospodu Cliffordu zazdi, da sliši krike na pomoč. Takoj dam voz ustaviti. Poslušava, pa ni bilo ničesar več čuti. Tedaj pa švigne s sumljivo naglico mimo kočije na prvi pogled neznan mož. — Kljub njegovi naglici in temi pa sem spoznal gospoda, ki ni bil nihče drugi kot — William Morris.«

»Morris — Morris?« ponavlja kriminalni šef.

»Da, trgovec Morris. Jaz poznam tega trgovca, dasi imam sicer malo znanja v trgovskih krogih, ker je moj sosed, seveda sosed moji hiši, ki jo imam v mestu.«

Davis si vse njegovo pripovedovanje skrbno zapisuje, dočim se šef sedaj nekako očitajoče obrne proti baronu:

»Policija vam je za ta važna poročila zelo hvaležna, gospod baron, vsekakor se pa moram čuditi, da ste nam jih tako dolgo prikrivali, kar zelo obžalujem.«

»Uživite se v moj položaj. Gospod Morris je zelo ugleden trgovec. Nemogoče mi je bilo, da bi ga takoj osumil; zato sem sam uvedel najprej poizvedovanja in dal mladega moža, ne da bi o tem kaj slutil, opazovati.«

Uradnika z zanimanjem poslušata.

»Da, to sem storil v prid oblasti. Saj imam v osebi gospoda Clifforda moža, ki zasluži, da postane tajni detektiv. Pred nekoliko urami mi je prinesel vesti, ki so me dovedle do tega, da sem se takoj napolnil semkaj.«

Kriminalni šef komaj še brzda svojo nestrpnost.

»Kako — kaj ste izvedeli?«

»No, je pač več stvari, ki brezdvomno obtežujejo gospoda Morrisa v gotovih ozirih. Predvsem je gospod Clifford ugotovil, da se gospod Morris prav pogosto nahaja v najbolj zloglasnih delih mesta, posebno v Whitechaplju, in da ima celo vrsto ljubavnih razmer. Poieg tega je menda zelo nagle jeze, da v svoji strasti stori večkrat marsikaj nepremišljenega.«

Oba uradnika se spogledata. Williama Morrisa sicer ne poznata, toda to, kar sta ravnokar slišala predvsem vest, da so mladega moža videli na mestu, kjer se je izvršil umor, se jima vsekakor zdi zelo sumljivo.

»Še nisem končal,« nadaljuje baron Hardy, »kajti gospod Clifford mi je tudi še pravil, da je gospod Morris že nekaj časa skoro vedno z doma. Cele noči izostaja iz hiše, potem izgine za več dni, ne da bi vedeli njegovi uslužbenci, kje se pravzaprav nahaja.«

Kriminalni šef se razburjen dvigne s svojega sedeža in z veliko naglico reče:

»Predvsem, gospod baron, se vam v imenu oblasti prav iskreno zahvaljujem za vašo poročila, ki so zame velike vrednosti ker zelo obtežujejo gospoda Morrisa. Takoj bomo vse potrebno ukrenili, da se osumljenca strogo nadzira ali pa mu bomo morda celo v najkrajšem času napovedali aretacijo.«

Baron se na tihem že veseli svoje zmage, uverjen, da se mu je končno posrečilo izvesti peklenški načrt. Kajti če bo William Morris osumljen umora, mora po njegovem prepričanju Ellen z gnusom v srcu zavreči svojega ljubimca. Potem pride zanj trenotek, ko se uresničuje njegovi naklepi in ko zapade ljubka deklica njegovi zločinski pohotnosti bodisi z zvijačo, bodisi s silo.

Jaku ubežati — je nemogoče.

Lepemu solnčnemu dnevu sledi krasna, svitlo-jasna noč. Rahlo šume valovi Severnega morja in v lahнем vetru šepetajo svoje večno enoglasne melodije. Sicer pa vlada na kipečih valovih popolna tišina. Ribiški čolni so že davno odšli v svoja nočna zavečja. Le tupatam je opaziti daleč na obzorju svetlikanje luči na mirno plavajoči jadrnici.

Naenkrat pa se v daljavi pokaže dvoje barvastih luči, ena zelena, druga rdeča, ki svetita v noč kot oči pravljicega zmaja. Kmalu se čuje šum in ropot. Temna masa se prikaže v dajavi. Visoki jambori mole proti nebu in iz velikih dimnikov lete ognjene iskre. Je to parnik Atlantic, ki reže z velikansko brzino peneče se valove, parnik, s katerim se hoče lepa Wilson vrniti v svojo domovino.

Na krovu parnika je prav malo ljudi. Krmarji stoji nepremično pri krmilu, sicer pa je na krovu samo še nekaj mornarjev kot nočna straža in ki malomarno upirajo oči v mirno morsk gladino.

»Poglej,« reče eden mornarjev svoje- mu drugu, ter kaže na svetlikajoče se va-

love, »ono nenavadno luč — ali jo ne vidiš — tamkajle na va. ovih — —«

»Je pač morsk svetlikanje,« odvrne nagovorjeni.

»Ne, ne, to je čisto nekaj drugega, le poglej, to nenavadno svetlikanje je opaziti edinole v poti, ki jo pušča za seboj na vodni gladini parnik. Ta čudna luč je nekaj čisto posebnega in jo že nekaj časa opazujem. Videti je skoro kot da sledi parniku v vedno isti razdalji.«

»Ah — naj bo kar hoče, kaj nama to mar. Morje skriva v sebi še marsikaj, o čemur nimamo še pojma, in kaka taka, še neodkrita skrivnost morsk gladin povzroca tudi to svetlikanje. Sploh pa vidim tisto luč zelo nerazložno!«

»Da, sedaj postaja bolj medla,« odvrne prvi mornar pomenljivo.

»Vsekakor je ta pojav čuden, naravnost zagoneten. Saj se vozim že nad dvajset let po morju —, ampak kaj takega še nisem videl!«

Razkošno opremljene kabine potnikov so povečini še razsvetljene. Elegantni gospodje in gospe so v živahnih razgovorih, zlasti pa je vrvenje živahno v parnikovem salonu.

V tej družbi pa pogrešamo očarujočo gospodično Wilson, s katero bi se zlasti gospodje radi seznanili, ter komaj čakajo, da se prikaže. Toda lepa Amerikanka se ne pojavi v družbi, namreč ostane v svoji luksurijozno opremljeni kabini. Pri njej se nahaja Pluton, njen črni služabnik in zapnik v živahnem razgovoru.

»No, ali se je vse dobro izteklo?« izprašuje lepa pustovka ravnokar služabnika. »Ali je vsa prtljaga še pravočasno prispela na krov?«

»Da, gospodarica!« odvrne Pluto udano. »Niti en kovčeg manjkati, vse bito na ladji.«

Zadovoljna z odgovorom, mu da lepa Amerikanka znamenje, naj se odstrani, sama se pa uda sanjarjenju.

»Morda pa le ni bilo vseskupaj nič. Toda vseeno sem prav storila, da sem se odpravila v Ameriko. Ha, kar mraz me stresa, če se zmislim na Plutonovo pripovedovanje, da je videl strašnega moža s krinko. Ali je bil res Jak? No, sedaj sem vsaj na varnem. In kar je še več vredno: pot v London se mi je izborna izplačala. Ne vračam se samo z velikanskimi vsotami denarja, ampak tudi z množico krasnih draguljev, katerih vrednost ni manjša od gotovine. Da, da, londonski kavalirji so v laskanju in dobrikanju naravnost tekmovali. — Moja hiša je bila zbirališče najodličnejše družbe.«

Zaničljiv nasmeh ji kroži okrog ustnic.

»Najbolj se bo pač srdil baron Hardy nad mojim francoskim pozdravom. Saj mi je še včeraj zvečer podaril krasen briljantni nakit. Obljubila sem mu, da ga danes dopoldne sprejem in se mu za njegovo dragoceno darilo spodobno zahvalim. Hahaha — v duhu vidim njegov dolgi obraz in slšim njegove kletve. — Toda kaj morem zato, da se je strašni morilec nenadoma pojavil? Saj bi še tako rada ostala v Londonu, kjer se mi je nudil še tako bogat zaslužek. No, pa saj se lahko enkrat kasneje že vrnem, sicer se mi pa odpira tudi v Ameriki prostrano in dobičkanosno polje za moje delovanje.«

Lepa pretkanka se zadovoljno zlekne po svilenih blazinah.

»Ali naj ostanem v New Yorku? A, kaj! Tam ne, me že preveč poznajo. Odidem raje v mesta na zapadu, ondi me nihče ne more ovirati pri mojem zaslužku.«

Z velikim začudenjem buljijo velike okrogle oči morsk prebivalcev v čudno vozilo ki z enako hitrostjo kot same hiti po morsk gladinah. Ni težko uganiti, da je to Terror, podmorska ladija strašnega Jaka, ki vznemirja celo morske prebivalce. Topot vozi ta čudna ladija le nekaj metrov pod vodno gladino poleg oceanskega parnika. V razkošno opremljeni kabini sedita mož s krinko in Edvard, sklonjena nad karto, po kateri neprestano sledita smeri parnika.

»Sedaj smo tik parnika,« izpregovori maskiranec, ko začuje signal v kabini. »Tom javlja, da vozimo v kratki razdalji poleg njega.«

Edvard začudeno pogleda. Dasi mnogo ve o umetnosti morske vožnje, bi bil vendar nikdar ne verjel, da je podmornica v stanu to izvršiti. — Maskiranec pogleda sedaj na uro, ki niha na steni, potem pa resno in odločno izpregovori:

»Po polnoči se podam na krov parnika Atlantic, do tedaj imam še eno uro časa na razpolago. — Sedaj grem v krmarjevo kabino.«

Z dopadanjem se ozira Edvard za odhajajočim, navdaja ga čuden občutek. Če bi ta tajinstveni mož ne posvečal svojih zmožnosti in vednosti strašni maščevalnosti, bi bil pač največji mož svoje dobe. Sedaj pa? Skoro s silo duši Edvard misli, ki mu neprestano silijo v glavo. — Nič več se noče vdajati brezplodnemu modrovanju. — Izraz veselja obkroži njegov lepi obraz, ko se ozre na vrata sosednje kabine. Saj tam biva najdražje, kar ima na zemlji — njegova vroče ljubljena Bessy in njena prijateljica. — Ker ne ve, ali sta se deklici že vlegli k počitku, pristopi k vratom in prisluškuje. Nobenega glasu ni čuti.

»Spita. Tudi ne vesta, da bo strašni mož to noč umoril svojo žrtev, ki se čuti že na varnem. O, zagonetni mož, kaj bi dal za to, če bi poznal tvoje življenske dogodljaje! Toda skrivnost, v katero si zavil, je temnejša od noči! Ali se bo kdaj odgrnil zastor, ki zagrinja to skrivnost?«

Po poteku približno ene ure vstopi maskiranec z veliko naglico v kabino.

»Pojdite z menoj, Edvard, sedaj pričinja moj posel.«

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Uvoz kolonijalne in špacerijske robe

Tvrška ustanovljena leta 1888.

81 Solidna in točna postrežba.

Vaclav Schramm

Celje, Kralja Petra cesta št. 14.

Izdela valnica instrumentov. — Velika zaloga vseh glasbil, zlasti tamburice najboljše kakovosti, strune in vse v glasbo spadajoče potrebščine.

Cene nizke! Postrežba solidna!

L. MIKUŠ

tvornica dežnikov

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in sprehajalnih palic po najnižji ceni.

1874

Za vsa pleskarska dela, lakiranje vozni koles v ognju in lakiranje avtomobilov se priporoča

Tone Malgaj

Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 6.

Došlo! Došlo!

Češko sukno

hlačovina, modrovina! Velika izbira raznovrstnega perila, pletenin jopic, nogavic itd. Vse to kupite po znižanih cenah v

manufakturni in modni trgovini

Miloš Pšeničnik,
Celje, Kralja Petra c. 5.

Cene nizke! Postrežba točna!

Priporoča se

gostilna in kavarna

„LEON“

Ljubljana, Kolodvorska ul. št. 24.

Točijo se pristna dolenska in štajerska vina. — Na razpotajo so vedno gorka in mrzla jedila.

Vsak dan koncert.

Leon in Fani Pogačnik.

Priporoča se tvrdka

Josip Petelinc, Ljubljana

Sv. Petra nasip 7.

Najboljše šivalne stroje GRITZNER in ADLER za rodbinsko in obrtno rabo v vseh opremljenih, istotam igle za vse sisteme strojev in koles ter posamezni deli. **Galanterijsko blago**, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in brivce, veznine, kravate, čipke, palice planinske in sprehajalne, jedilno orodje. Popravila vseh vrst šivalnih in pisalnih strojev se sprejemajo! Večletna garancija šivalnih strojev. Pouk v vezenju in krpanju perila na strojih brezplačen!

Praktično novoletno darilo
so čevlji z znamko

Prodaja v Ljubljani:

Breg 20

Aleksandrova c. št. 1 in

Prešernova ul. SEČJAR.

Na deželi v vsaki
večji trgovini
s čevlji.

Na veliko razpošilja tovarna

Peter Kozina & Co.
Tržič — Gorenjsko.

Ceniki na zahtevo brezplačno!

Srečno in veselo novo leto
želi svojim cenjenim gostom
gostilna „Koroški dom“
Ljubljana, Poljanska cesta št. 11.

Srečno in veselo novo leto
želi
Gričar & Mejač
Ljubljana, Šelenburgova ulica 3.

Srečno in veselo novo leto!
Julius Žilavec,
mesar
PTUJ, Slovenski trg.

Srečno in veselo novo leto
želi svojim cenjenim gostom
gostilna „PRI MAJARONČKU“
Alojzija Gorjup,
Ljubljana, Stara pot št. 1.

Srečno in veselo novo leto
želi svojim cenj. odjemalcem
„Adrija“,
drogerija, fotomanufaktura in
parfumerija
Ljubljana, Šelenburgova ul. 5.

Srečno in veselo novo leto
želi svojim cenj. odjemalcem
Avgust Paškulin, mlajši,
pekarna
Novi Vodmat št. 77.

Srečno in veselo novo leto
želita svojim cenj. odjemalcem
in se še nadalje priporočata
Lovro in Franja Kveder,
trgovina drv in trafika
Ljubljana, Poljanska c. 19.

Srečno in veselo novo leto
želi svojim cenj. odjemalcem
Štefan Mencinger,
specerijska trgovina
Ljubljana, Martinova c. 10.

Srečno in veselo novo leto
želi tvrdka
Ferenc in Fuchs,
stavbena in galanter. kleparja
v Ljubljani.

Uprava hotela „Slon“
v Ljubljani
želi vsem svojim velec. gostom,
prijateljem in znancem
obilo sreče v novem letu 1924.

Srečno in veselo novo leto
Lekarna pri sv. Antonu
Ptuj, Krempljeva ulica št. 2.

Srečno in veselo novo leto
Treo & Macun
stavbna družba
Ptuj.

Vsem cenj. gostom in društvom,
ki obiskujejo »Narodni dom«, želi
srečno novo leto
restavracija in kavarna »Narodni
dom«
Anton Tomšič
Ljubljana.

Srečno in veselo novo leto
Muršec & Kostanjevec
manufakturna trgovina
Ptuj, Glavni trg.

Srečno in veselo novo leto
Ignac Zelenko
trgovec z usnjem in čevljarškimi
potrebščinami
Ptuj, Srbski trg št. 4.

Srečno in veselo novo leto
Ignac Potrč
trgovina z mešanim blagom
Ptuj, Srbski trg št. 4.

Srečno in veselo novo leto
Tvorina čevljarška zadruga
Ptuj, Panonska ulica št. 3.

Srečno in veselo novo leto
želi cenjenim odjemalcem
M. Tičar
Ljubljana.

Srečno in veselo novo leto
želi svojim cenjenim odjemalcem
tvrdka
G. Besednik in drug
Ljubljana, Prešernova ulica št. 5.

Srečno in veselo novo leto
želita svojim cenjenim gostom,
prijateljem in znancem
Iv. in R. Herzog
restavracija pri »Levu«, Ljubljana.

Peter Stepič
veletrgovina z domačim vinom
na debelo in drobno.
Ljubljana-Šiška, 256; v lastni hiši,

Srečno in veselo novo leto
Martin Mahkota
modni salon za gospode.
Ljubljana, Sp. Šiška.

Srečno in veselo novo leto
želi pivovarna ter tvornica kvasa
in špirita
»Union«
Ljubljana.

Srečno in veselo novo leto
želi svojim odjemalcem
Teodor Korn, prej. Henrik Korn
krovski in kleparski mojster,
vpeljavec vodovodov.
Ljubljana.

Srečno in veselo novo leto
želi
Anton Koschel
umetni in stavbeni ključavničar
Celje, Kocenova ulica 4.

Srečno in veselo novo leto
želi vsem cenj. odjemalcem
JOŽE ZABUKOVŠEK,
manufakturna in modna trgovina
Celje, Aleksandrova ul. 4.

Srečno in veselo novo leto
želi vsem svojim cenj. gostom
Anton in Ana Robek, gostilna „Branibor“
Celje, Kralja Petra cesta.

Srečno in veselo novo leto
želi vsem cenj. odjemalcem
I. Kudiš, manufakturna trgovina na debelo in drobno
Gaberje—Celje.

Veselo in srečno novo leto
želi vsem cenj. odjemalcem
Anton Fazarine, trgovina s specerijo in delikatesami
Celje, Kralja Petra cesta 25.

Srečno in veselo novo leto
želi vsem cenj. odjemalcem
Fr. Karbeutz, manufakturna in modna trgovina
Celje, Kralja Petra cesta 3.

Srečno in veselo novo leto
želi vsem cenj. odjemalcem
Karl Loibner
trgovina s specerijo in delikatesami „PRI ZVONU“
Celje, Kralja Petra cesta 17.

Srečno in veselo novo leto
želi vsem cenj. odjemalcem
LUDOVIK PETEK, specerija in kolonijale
Celje, Cankarjeva cesta 4.

Srečno in veselo novo leto
želi
Jakob Vengušt
slikar in pleskar
Celje, Kocenova ulica.

Srečno in veselo novo leto
želi
J. Strelec
sedlar in tapetar
Celje, Samostanska ulica.

Srečno in veselo novo leto
želi svojim cenjenim gostom
hotel „Južni kolodvor“
Franc Miklič
Ljubljana, Kolodvorska ulica 43.

Srečno in veselo novo leto
želi vsem svojim odjemalcem
Alojz Ploj
trgovina s specerijo in življenjskimi
potrebščinami
Celje, Samostanska ulica 4.

Srečno in veselo novo leto
želi vsem cenj. odjemalcem
FRANC STRUPI,
trgovina s steklom in porcelanom
Celje, Kralja Petra cesta 16.

Srečno in veselo novo leto
želi svojim cenj. gostom
KATI VOLKAR
Ljubljana, Poljanska cesta št. 9.

Srečno in veselo novo leto želi vsem svojim gostom gostilna Vidmar (Težak) Ljubljana, Sv. Jakoba trg 5.	Zares srečno in prav veselo novo leto želi svojim cenjenim gostom gostilna »Pri Kolovratarju« Ljubljana, Pred Škofijo.	Srečno in veselo novo leto želita svojim cenjenim gostom Aleš in Terezija Zalaznik restavracija »6« Ljubljana, Dunajska cesta št. 8.	Gostilna »Mali Triglav« Marija Kohne, Spodnja Šiška št. 98 želi srečno in veselo novo leto svojim cenjenim gostom.
Srečno in veselo novo leto želi svojim cenjenim gostom in odjemalcem kavarna, slaščičarna in pekarija Jakob Zalaznik Ljubljana, Stari trg.	Veselo in srečno novo leto želi svojim cenjenim gostom gostilna »Prešernov hram« Marija Lekše Ljubljana, Rožna ulica 29.	Priporoča se izdelava in zaloga kožuhovine L. Roth krznarstvo. — Ljubljana, Gradišče š. 7. —	Srečno in veselo novo leto želita svojim cenjenim gostom Jernej in Fanka Černe hotel »Štrukelj« Ljubljana, Kolodvorska ulica.
Veselo in srečno novo leto 1924 želi vsem svojim cenjenim odjemalcem špecerijska trgovina Viktor Šober Ljubljana, Sv. Jakoba trg.	Srečno novo leto želi drogerija Kanc Ljubljana, Židovska ulica.	The Rex Co, Ljubljana trgovina pisalnih strojev želi vsem cenjenim odjemalcem srečno in veselo novo leto.	Srečno in veselo novo leto želita svojim cenjenim gostom Vinko in Marija Magister gostilna »Pri tičku na gričku« Ljubljana.
Srečno in veselo novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem antikvarijat in knjigarna Hinko Sevar Ljubljana.	Srečno in veselo novo leto želi svojim gostom gostilna »Ražen« Ljubljana, Žabjak.	Srečno in veselo novo leto želi svojim gostom in odjemalcem in se še nadalje priporoča Putrich Anton mlajši, gostilničar in mesar v Ljubljani.	Srečno in veselo novo leto želi svojim cenjenim gostom kavarna, restavracija in klet »ZVEZDA« Franc in Roza Krapeš
Srečno in veselo novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem krznar in izdelovatelj čepic, A. Kassig Ljubljana, Židovska ulica.	Srečno in veselo novo leto želi Leskovic & Meden Ljubljana, Jurčičev trg.	Srečno in veselo novo leto želi svojim odjemalcem in se še nadalje priporoča Anton Primc mesar — Ljubljana, Stari trg št. 15. —	Srečno in veselo novo leto želi svojim cenjenim gostom kavarna »Central« Štefan Miholić lastnik Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 37.
Srečno in veselo novo leto želi svojim cenjenim gostom Ivan Kočevar restavracija »Zlatorog«.	Srečno in veselo novo leto želi cenjenim odjemalcem barvarija in pralnica Josip Reich Ljubljana.	Srečno in veselo novo leto želita svojim cenjenim gostom Franc in Ivana Dolšak gostilna »Lozar« Ljubljana, Rožna ulica.	Srečno in veselo novo leto želi vsem svojim cenjenim odjemalcem in tovarišem Tone Malgaj pleskar, sobo- in črkoslikar Ljubljana.
Srečno novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem trgovina z urami, zlatnino in srebrnino Ivan Pakiž Ljubljana, Stari trg 20.	Srečno in veselo novo leto želi carinsko-posredovalni in špedicijski biro »Grom« Ljubljana, Kolodvorska ulica 41.	Srečno in veselo novo leto želita svojim cenjenim gostom Josip in Ela Carl »Narodna kavarna« Ljubljana.	Srečno in veselo novo leto Vinko Pernat mesar in živinski trgovec Ptuj, Krekova ulica.
Srečno novo leto želi špecerijska in delikatesna trgovina Fran Piškur Ljubljana, Stari trg št. 6.	Priporoča se steklarska trgovina in se sprejemajo vsa v to stroko spadajoča dela. — Cene zmerne. Josip Bajželj Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 53.	Srečno in veselo novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem Henrik Kemeter slaščičarna Spodnja Šiška, Celovška c. 33.	Srečno in veselo novo leto I. Kovačec veletrgovina z manufakturnim blagom. Ptuj, Vseh svetnikov ulica št. 17.
Srečno in veselo novo leto želi konfekcija in manufaktura Drago Schwab Ljubljana, Dvornj trg 3.	Peter Capuder Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 2 krojaštvo in trgovina sokolskih potrebščin želi vsem svojim odjemalcem srečno novo leto	Srečno in veselo novo leto želi svojim cenjenim gostom Marija Lah gostilna »Celarc« Spodnja Šiška št. 165.	Srečno in veselo novo leto Joško in Ana Berlič gostilničarja v »Narodnem domu«. Ptuj.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Ustanovljena 1900

Delniška glavica in rezervni zakladi cca K 150.000.000*

Ustanovljena 1900

Čekovni račun št 10.509. — Brzojavni naslov: BANKA, Ljubljana. — Telefon št 261 in 413.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. — — — Obreštuje vloge najugodnjeje. — — — Prodaja srečke razredne loterije.

85 Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Preje ko kupite obutev
si oglejte
KARO-čevlje
pri trdki
Dragotin Roglič
v Mariboru, Koroška c. 19.
Na zalogi so stalno vse vrste čevljev
posebno za zimo pripravno blago
kakor: gozerci, specialni lovski in
sportni čevlji t. t. d.
Vse se izdeluje v lastni delavnici z ročnim delom.
Novoletni popust 10% do 10. I. 1924.

Po ču-
dovito nizkih cenah
kupite letos
volneno blago
za ženske in
sukno za moške
obleke, kakor tudi
vso drugo manu-
jakturno robo v
veletrgovini R. STERMECKI, Celje. Tr-
govci engros cene. Radi splošnega po-
manjkanja denarja treba povsod štediti
ter je dolžnost vsakega da se pelje v
Celje in poskusi enkrat kupiti v veletr-
govini R. STERMECKI.

Gradbeno podjetje
Ing. ĐUKIĆ in DRUG.
Ljubljana, Bohoričeva 20.

Štefan Ferant,
urar državnih železnic
Celje, Dečkov trg št. 3
priporoča svojo urarsko in zla-
tarsko obrt — Cene solidne.

Proti požaru in za življenje zavaruje najkulantneje
BANKA SLAVIJA v Ljubljani.
Glavni zastopnik: **DRAGOTIN GOBEC, CELJE**
Razlagova ulica šte 11.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica
v Celju t. z. z. o. z.
Pisarna: **CELJE, Aleksandrova ul. 4.**
Najvišje obrestovanje vlog na hranilne knji-
žice in v tekočem računu brez vsakršnega odbitka.
Hranilne vloge vezane na daljše odpovedne
roke in večji vezani zneski se obrestujejo po
dogovoru. Poštnohranilniške položnice so na
razpolaganje. Posojila pod ugodnimi pogoji.
Eskomptiranje povzetij in trgovskih računov.
Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. in
od 2. do 6. ure popoldne.

Ustanovljena leta 1838. Vplačana akcijska glavica Lit. 20,000'000.—

Jadranska zavarovalna družba
(Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu) Generalni zastop v Ljubljani
(Ravnateljstvo v Zagrebu)
naznanja, da se je preselila iz dosedanjih prostorov v lastno poslopje
v Beethovno ulico št. 4.

Sklepa:

- Požarna zavarovanja.
- Življenska zavarovanja.
- Nezgodna in jamstvena zavarovanja.
- Zavarovanja proti škodam vsled tatin-
skega vloma.
- Transportna zavarovanja.
- Zavarovanja proti škodam vsled
razbitja stekla.
- Zavarovanja proti škodam po toči.

Najnižji tarifi. Zastopstvo v vseh krajih Slovenije. Takojšnje izplačilo škod. 164

Popolna razprodaja
vse zaloge
po tovarniških cenah
Minka Horvat
modistka
Ljubljana, Stari trg 21.

Končni uspeh Zlatorog-natečaja!

Na naš natečaj se glasi odgovor:
LE ZLATOROG MILO DA BELO PERILO!

Sprejeli smo skupno **17.225 rešitev**; od tega je 11.750 pravih, ostanek pa napačen. Ze samo 3776 rešilcev je pozabilo na koncu tega stavka klicaj. — Radi te ogromne množine prijateljev našega Zlatorog-mila pri starih in mladih, kot bogatih tako tudi ubogih, smo prvotno množino nagrad za **110 daril povišali**, tako, da iznašajo vse nagrade skupno **Din 5.000'—**.

Med pravih rešitvami je žreb določil sledeče nagrade:

1 nagrado v gotovini Din 500'—, 2 nagradi v gotovini Din 300'—, 3—10 nagrad v vrednosti Din 200'—, 11—20 nagrad v vrednosti Din 100'—, 50 izvanrednih nagrad po Din 20'— in 60 izvanrednih nagrad po Din 10'— (Glej nižje navedena imena).

Vsem rešilcem, posebno veliki množini pesnikov in risarjev zahvalujemo se že na tem prostoru. V naše posebno veselje smo že ob tej priliki dognali, da je izrek: **Le Zlatorog milo da belo perilo!** popolnoma upravičen in da naše milo radi svoje prvovrstne kakovosti tudi drži smisel izreka. — Radi tega naj zahteva vsak pri svojem trgovcu le Zlatorog-milo!

Tvornice Zlatorog, Maribor.

1. darilo v gotovini 500 Din Rezka Maleš, Kamnik, Godič 2.
2. darilo v gotovini 300 Din Jos. Fejfar, Kranj št. 5.
3. darilo v gotovini 200 Din Marija Brgles, služkinja, Stora pri Celju; Franjo Jurhar, Griže pri Celju; Franc Pičulin, Radovina 17, pošta Gorje pri Bledu; Franjo Polanc, orožniški narednik, Hotedršica pri Logatcu; Anka Hubad, učenka, Škofja Loka; Frančiška Woh, Studenti-Maribor, Frankopans ul 8; M. Markovič, Krško; Rezika Krener, Slateneh 13, Sv. Jakob v Slov. Goricah.
11.—20. darilo vrednosti 100 Din Jaro Dolar, Maribor, Wildenraimerjeva ulica 13; Vončina M., Maribor, Aškerčeva ul. 6; Mirko Loške, p. Sombor, Beogradska ul. 25; Ela Ore, Bukovščica-Selce nad Škofjo Loko; Majda Baloh, Ljubljana, Stari trg 5/II; Selma Znidarič, Kranj 44; Martin Jančič, železničar, Toplice 3, pošta Laško; Globokar Ivan, Ljubljana, učiteljske, Resljeva cesta; Al. Jelen, postajnik, Vršina-Ljutomer; Majzer Ladislav, Maribor, Koroščeva ul. 4/II.
50 daril po 20 Din Rihard Slavec, Maribor, Kežerjeva ul. 28; Ela Svetličič, Spodnja Šiška, Ljubljana, Kolodvorska ul. 181; Vastič Evaldija, stara restavracija, Hrastnik; Božidar Perko fa. Perdan, Ljubljana; Franc Ribič fa. M. Oset, Maribor, Glavni trg; Jurij Tušnik, Maribor, Slov. ulica 8/I; Keber Ivan, Studenec 12, Dev. Mar. v Polju, Ljubljana; Jerica Keržič, Ljubljana, Kolodvorska ulica 33; Lucija Simonišek, Celje Vodnikova ul. 9/I; Ma-
rija Redžić, Stari trg 34/I, Ljubljana; Polak učiteljica St. Vid, Dolenjsko; Milica Lackner, Maribor, Koroška cesta 31, Elza Mayer, Vojniš pri Celju 44; Franc Kramer, Prešernova ul. 4, Celje; Rezika Mlinarič, Stermecki Celje; Albina Marinkova, Vrhnika 9; Dragotin Kosi, Cadrans-Oplotnica; Egidij Kolb, davčni sluga, Mokronog; Sokol Adolf, nadučitelj v Kotljan, Mežiška dolina; Fani Lampič, Ljubljana, Cegnarjeva ulica 10; Anton Postružnik, Križevci pri Ljutomeru; Novak Josip, Ljubljana, Trnovska ulica 3; Al. Nežman delavec, Maribor, Vrazova ulica 12; Janko Gregorin, Ihan 41, Domžale; Božo Globočnik, Ljubljana, Poljanska cesta; Julija Kystik, Jesenice-Fuzine; Staša Marnik, Ljubljana, Cesta na gor. železnico 22; Anica Mulej, Radovljica; Marica Dekleva, Maribor, Strossmayerjeva ulica 10; Ivan Bidovec, Mengeš 5; Mimi Bočkal, Ljubljana, Prisojna ulica 1; Al. Kosmelj, Brode p. Vransko; Justina Cmak, Polzela; Orla Herzog, Cret pri Celju; Terezija Grace, Sv. Primož na Pohorju p. Vuzenica; Minka Milavc, Ljutomer; Pavla Geršak, Črna pri Prevaljah; Štefka Ribnikar, Doj. Logatec 12; Al. Pogačnik, Kranj 114; France Gajšek, Celje, Zrinjsko-Frankop. 7; Marija Puncer, Zlavor 15, Mozirje; Mili Modre, Podgora 20, Sv. Vid nad Ljubljano; Jospina Rifei, Ljubljana, Kersnikova ul. 5/3; Ivan Mihelčič, Selce nad Škofjo Loko; Ana Robinšak, kuharica, kavarna Žigart Maribor, Vetrinjska ul.; Jamnik Daniel, Ljubljana, Gosposvetska
cesta 13; Horvat Mirko, Ljubljana, realna gimnazija 50; R. Ravnikar, I. deš. m. Šo a. Ljubljana; Franc Bračko, Ljubljana VII, Kamniška, cesta 206; Klavžer Bogomil, Ljubljana Zrinjska cesta 7; Milan Pašk, Ljubljana, drž. realka; Ana Brevec, Dobrova 19 p. Celje.
60 daril po 10 Din Ivanka Zdešar, Brdo 19, Vič pri Ljubljani; Ivan Žišman, nadsprevodnik, Spod. Šiška 155, Ljubljana; Miha Starinko Toplice pri Zagorju ob S.; Peter Ocvirk blagajničar, Rudnika Stora; Jos. Premrl, Ljubljana, Slomškova ulica 16; Zabečnik Tomaž, rudar, pošta Černa pri Prevaljah; Leopold Lorber, Dravograd; Panušek Franc, Maribor, Mlinska ul. 11; Ciringer Franc, Dobrovec Hoče; Fran Koštomaj, Celje, Prešernova ulica 19; Ana Fekonja, babica, Ptuj, Miklošičeva cesta 6; Milena Perše, natakarica, Škottljica, Ljubljana; Ferd. Bergles, vlakovodja, Sušak, Kačičeva ulica 127; Ant. Subler, Maribor, Smetanova ulica 44; Pregl Francka, kopaljšče, Kamnik; A. Faleschini, Libno p. Videm, Krško; Marija Florjančič, Mestni trg, 13/I, Ljubljana; Fortunat Špenko, Doj. p. Ljubljani; Stane Vajever, stud. inž., univerza, Ljubljana; Anton Mahkota, nadučitelj, Vokle p. Senčur pri Kranju; Rozalija Kodrič, kuharica, Kostanjevica 11; Fedor Sajevec, učitelj, Ljubljana, Kersnikova ulica 5; Martin Babič, Majstrova ul. 18, Maribor; Marica Potak Ormož 49; Anica Lingelj, Ruše pri Mariboru; Anton Junker, Maribor, Stritarjeva ulica 7; Marija Cera Colja, učiteljica, Bela Cerkev pri
Novem mestu; Rozi Fakin, Ljubljana, Kolodvorska ulica 43; Frady Stupar, Maribor, Magdalenska cesta 25; Karol Pupiš, Ljubljana, Sredina 12; Amalija Malenšek, Dolga roka p. Raka pri Krškem; Komavli Liberat, Strnišče-Ptuj, Bar 38; Josip Ahčin, Sv. Duh pri Škofji Loki; Viktor Kreugh, Studenti Maribor, kralja Petra cesta 94; Anton Flerin; Dob 93, p. Domžale; Karin Jovo, Gaberje, Celje 135; Alb. Zeleznik, Ljubljana, Večna pot 3/II; Bed. Soukup, Del. pivovarna Laško; Fr. Kantušar, Zagred 30 p. Celju; Katica Zernec, Sv. Benedikt v Slov. Goricah; Fina Karlovšek Smarjeta, Novo mesto; Logar Fr., cand. inr Ljubljana, Sv. Petra nasip, 59/I; Valentin Sajovic, Gaberje pri Celju, Wesen; Ant. Kermelj, Selo 49, Moste pri Ljubljani; Pavel Češnik, Planina pri Rakeku; Stanko Sečar, Sv. Pavel pri Prebolju, V. Kersnič, stud. inž. mont., Ljubljana, Resljeva cesta 1/I; Marica Panko, Malibrez 7, Sv. Rupert, Sv. Jurij ob. inž. žel.; Jurij Marenče, Dolenjska cesta 20, Ljubljana; Leopold Furlani, učitelj, Ljubljana, ulica Stara Pravda 6; Val. Zupan, krojač, Jesenice-Fuzine; Crnobori Blaž, Koroška cesta 12, Maribor; Ivan Kapus, Jesenice; Vladko Lempel, Sevnica, ob Dravi; Zabkar Alfred, Zrinjski trg 6, Maribor; Sergius v. Thonich, Rimske Toplice; Bizjak K., Ljubljana, Resljeva cesta 27; Iva Colarič, Kostanjevica, Do enjsko.

BERNATOVIC O. BERNATOVIC
Konfekcijska trgovina
Ljubljana, Mestni trg 5.